Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ,
БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 21 (17744) | 1988 оной январиин 26, вторник | Сэн 3 мүн.

3500 4000 кг.

РЕСПУБЛИКЫН ЭРХИМ ҺААЛИШАДТА АЛДАР СОЛО

НЭРЭ ХҮНДЭЕЭ ХАМГААЛНА

Аяар намар, малай үбэлжэлгын эхилхэһээ урид, Байгалай ОПХ-гай комсомолшуудай хамтын суглаан үнгэргэгдэжэ, залуушуулай дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдээ һэн. Тиихэдэ отделени, бригаданууд тахи комсомолой бүлэгүүд өөһэдынгөө нэрэ хүндые хамгаалхаар дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаһан байха юм. Жэшээлбэл, залуу механизаторнууд машина, техникээ һайнаар хадагаламжада табижа, үбэлэй һарануудта эрхим шанартайгаар заһабарилжа бэлэн болгохо зорилго хараалаа. Тиихэдэ залуу һаалишан басагад сагаан эдеэ элбэгээр абажа, бэлэдхэхэ талаар хубиингаа уялга сүм дүүргэхэ гэжэ шиидээ һэн. Тус суглаанда Закалтусай һаалиин фермэдэ ажалладаг һаалишан басагад бусадһаа эдэбхитэй байгаа. Эдэнэрнай бултадаа эрхим амжалта туйлажа, районой залуу һаалишадай дундаһаа онсо шалгаржа, дамжуулгын кубогта заабол хүртэхэ хүсэлэнтэй байһанаа мэдүүлээ һэн.

Комсомолшуудай энэ суглаанда хабаадалсаһан залуу һаалишан Наталья Яцкова оройдоол хоёрдохи жэлээ ажаллажа байбашье, тэмсэлдэнь оролсожо, хабаяа туршалсахаар шиидээ бэлэй. Тэрэ суглаан дээрэ зүбшэгдэһэн асуудалаар үгэ хэлэхэдээ, өөрынгөө саашанхи зорилгонууд тушаа тогтоо һэн. Ажахынуудай залуу һаалишадай дунда үнеэн бүриһөө 3000 килограмм һү һааха зоригтойшуул хомор һэн. Тиибэшье энэ нүхэрнай гурбан мянгатанай зэргэдэ лаб орохоор шиидээ бэлэй.

Наталья Яцкова дунда һургуули түгэсхэһөөр Закалтустаа гахайн фермэдэ ажаллаа. Удаань Селенгинскын техническэ тусхай мэргэжэлэй училищида орожо, штукатур-шэрдэгшын мэргэжэл шудалаа. Барилгашанай мэргэжэлтэй басаган үнэндөө барилга дээрэ нэгэшье үдэр ажаллаагүй. Эхэтэйгээ хамта һаалишан болоо һэн.

— Училищи дүүргээд байхадамни, эжымни намайгаа барилгада эльгээхэ дурагүй байшоо. «Мэргэжэлээрээ ажаллаха сагшни олдохо. Хадам харида ошоходоо, хүдэлнэ аабзаш. Мүнөө манай фермэдэ ажалла. Нэгэ газар хүдэлхэдэмнай, олоһон мүнгэмнайшье үригдэхэ, хубаагдахагүй» гэжэ эжынгээ хэлэхэдэ. эндэ үлэһэн хүм даа,— гээд Наталья Яцкова хөөрэнэ.

Мүнөө Наталья 26 үнеэ даажа абанхай. Олонхи үнеэдынь туталланхай. Үнгэрһэн жэл залуу һаалишан абаһан уялгаяа холо үлүүлээ гэхэ гү, али 3,5 мянган килограммай хилэ дабажа, Закалтусайнгаа залуушуулай нэрэ хүндые ёһотой бэрхээр хамгаалба ха юм.

Дурсагдагша фермэдэ залуушуул олон. Фермын комсомолой бүлэгые хүтэлбэрилэгшэ Ирина Киселева эндэхи залуушуулай дунда ябуулхаар түсэблэһэн хүдэлмэрээ шадамараар эмхидхэнэ. ВЛКСМ-эй гэшүүн Наталья Яцкова ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг.

Эхэтэйгээ хамта ажаллаһан Наталида зүбшэл заабаряараа туһа хүргэхэ хүнэй байһаниинь һайн байгаа ааб даа. Энээн тухай Яцкова иигэжэ хэлэнэ:

— Абаһаар бүлэг үнеэ даажа абаад байхадамни, хүшэрхэн һэн. Эхэтэйгээ дахасалдан, бага наһанһаа үнеэдэй хүхэ шобторжо һураһамни ехэ туһа болоо. Үнеэдые даажа абаад, ёһотой һаалишан болонхой ажаллахада, харюусалгашье дээшэлжэ, мал харууһалха, һаахада хэды хүндэ хүшэр байһаниинь абаһаар элирэгдээ һэн. Эндэл эхэмни туһа хүргэжэ, бүхы бэрхэшээлыемни дабалсадаг байгаа. Мүнөө би яһала дүршөө гэшэ аабзаб. Нэн түрүүлэн ажалдаа дарагдахаяа болёоб,— гэжэ Наталья Яцкова хөөрэнэ.

Малай үбэлжэлгые эмхитэй һайнаар үнгэргэжэ, үбэлэй һарануудта сагаан эдеэ элбэг ехээр үйлэдбэрилжэ бэлэдхэхэ тэмсэл мүнөө эндэ үргэдэнхэй. Закалтусай һаалишад байгша ондо үнеэн бүриһөө 3800 килограмм һү һааxаар зорилго хараалаа. Тиихэдэ фермын зарим түрүү һаалишад үнеэн бүриһөө 4000 килограмм һү абахаар шиидээ юм. Тэдэнэй дунда Наталья Яцкова бии байха.

— Фермэдэмнай һаалишадай мүрысөөн үргэдэнхэй. Залуу һаалишад абаһан уялгаяа сүм дүүргэжэ, нэрэ хүндэеэ хамгаалха тэмсэлдэ оролсонхой. Манай Наталья Яцковагай энэ жэлдэшье ажахынгаа залуу һаалишадай дундаһаа онсо шалгарха байһандань батаар найданабди,— гээд, комсомолой бүлэгые хүтэлбэрилэгшэ Ирина Киселева хэлээ һэн.

Вл. ЖИГЖИТОВ.

Кабанскын районой Байгалай ОПХ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: һаалишан Н. Яцкова.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ТАСС

ШЭНЭ ҺОНИН

ВЛАДИМИР ВЫСОЦКИИН ДУРАСХААЛАЙ ҮДЭШЭ

Актер, поэт, дуушан Владимир Высоцкиин гэрэлтэ һайхан дурасхаалда зорюулагдаһан үдэшэ январиин 24-дэ Лужникидэхи Спортын ордон соо болобо. Түрэһөөр 50 наһанайнь ойн эдэ үдэрнүүдтэ тэмдэглэгдэжэ байһан гайхамшагта оюун бэлигтэндэ дуратай, тэрэниие хүндэлжэ байһанаа элирхэйлэн гэршэлхые хүсэһэн бүхы хүнүүд 15 мянга шахуу хүн зониие багтаадаг Спортын ордоной залда орожо шадабагүй.

Совет соёлой фонд тэрэниие эмхидхэһэн байгаа. Владимир Семеновичой дуунууд болон шүлэгүүд эстрада дээрэһээ соностоһон, ханинар болон 1964 онһоо 1980 он болотор тэрэнэй хүдэлһэн Таганкадахи театрай артистнууд дурсалгануудые хэлэһэн байгаа. Эндэһээ ороһон мүнгэн энэ театрта В. С. Высоцкиин музейе байгуулгада гаргашалагдаха юм.

Поэт бүгэдэ арадай дунда үргэнөөр алдаршаһан байгаа. Эгээл тиимэһээ элдэб наһанай, мэргэжэлэй хүнүүд —хүдэлмэришэд болон багшанар, инженернүүд болон врачнууд, һурагшад болон пенсионернүүд, искусство болон литературын ажал ябуулагшад энэ үдэшэдэ хабаадаба. Тэдэнэй олонхид Высоцкиин дуунуудтай пластинкануудые барижа ябаа. Энэ хадаа бүхэсоюзна «Мелодия» фирмын бэелүүлжэ байһан ехэ хүдэлмэриин эхин болоно. «Высоцкиин концертнүүдтэ» гэһэн ехэ бүлэг пластинкануудые гаргахые бэлдэжэ байна. Элдэб жэлнүүдтэ хэгдэһэн миндаһан дээрэ бэшэлгэнүүд эндэ үргэнөөр хэрэглэгдэхэ юм.

(ТАСС).

ЗАЛГАГДАН ХОЛБОГДОБО

ТАСС-ай мэдээсэл

Ашаанай «Прогресс-34» онгосо замбуулинай «Мир» комплекстой 1988 оной январиин 23-да Москвагай сагаар 3 час 09 минутада залгагдан холбогдобо.

Эдээн дээрэхи автомат түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүдэй туһаламжаар хоорондоо дүтэлжэ, залгалдан холбогдоһон байгаа. Газар дээрэхи хүтэлбэрилгэхэмжэлгын комплекстой, мүн космонавтнууд Титов болон Манаровтай холбоо тогтоожо, Ниидэлгэ залан хүтэлхэ түб энэ хэрэгые наринаар хинан шалгаһан байха юм.

«Прогресс-34» онгосо «Квант» модулиин талаһаа комплексдо холбогдоо. Ашаанай онгосо станциин нэгэдэмэл двигателиин түхеэрэлгэдэ түлишэ, эдеэ хоолой зүйлнүүдые, уһа, түхеэрэлгэ болон аппаратура, мүн почто абаашаһан байна.

Телеметрическэ баримта мэдээнүүдэй, экипажай элидхэһэнэй ёһоор, жолоодогдодог «Мир» комплексын бүхы түхеэрэлгэнүүд һайнаар хүдэлнэ.

Владимир Титов болон Муса Манаровай бэенүүд һайн.

ЕХЭ АЖАЛДА ЗОРИГЖОНХОЙ

Арбан хоёрдохи табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ районой ажахынуудай һаалиин фермэнүүдэй, һүнэй комплекснуудай коллективүүд онсо эршэмтэйгээр ажаллажа гараа. Жэшээлбэл, үнгэрһэн хугасаа соо бүхыдөө 120 мянган центнер шахуу һүн үйлэдбэрилэгдөө гэхэ гү, али урзанданайхиһаа 23 мянган центнер һүн ехээр абтаһан байна.

Үнеэдэй һү шэмые эрид дээшэлүүлһэнэй ашаар районой ажахынууд гансашье гүрэндэ һү худалдаха жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид бэелүүлээ бэшэ, мүн даабариһаа гадуур 19 мянган центнер һү бэлэдхэхэ аргатай болоо.

Үнгэрһэн жэлдэ ажахынуудай һаалиин фермэ, һүнэй комплекснуудай олонхидынь үнеэдэйнгээ һү шэмые хараа байса дээшэлүүлээ. Сагаан эдеэ элбэг ехээр үйлэдбэрилхэ ажалай тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан һаалишадай, мүн коллективүүдэй дундаһаа «Маяк», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудай һаалиин фермэнүүдэй һаалишад онсо шалгараа юм. Жэшээлбэл, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һаалишад нёдондо үнеэн бүхэнэйнгөө һү шэмые урзанда жэлэйхиһээ 45 процентээр, харин «Маяк» колхозой һаалишад 33 процентээр нэмээгээ.

Агуу Октябриин ойн баярай жэлдэ Тарбагатайн, мүн Саратовкын һаалиин фермэнүүдэй коллективүүд бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллажа гараа һэн. Тодорхойлон хэлэбэл, нёдондо районой 190 һаалишан үнеэн бүриһөө 2000 килограмм һү абаһан байна гэхэ гү, али хоёр мянганай хилэ дабагшадай зэргэнь 1986 онойхиһоо хоёр дахин олошоруулагдаа. Һаалишадай энэ мүрысөөндэ «Маяк» колхозой үнинэй һаалишан Ирина Гурьяновна Гуслякова онсо шалгаржа, мүрысөөнэй манлайда гараа һэн. Тэрэ нёдондо үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 4033 килограмм һү абаа юм.

Нёдондо дурсагдагша райондо үнеэн бүриһөө гурбан мянган килограмм һү һааһан түрүүшүүл эрид олошоруулагдаа гэхэ гү, али бүхыдөө 26 һаалишан иимэ дүн туйлаһан байна. Эдэнэй 11-ниинь Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һаалишад байха юм. Тусхайлбал, энэ ажахын һаалиин гурбадахи фермын найман һаалишан гурбан мянганай дабаа гаталаа. Жэшээлбэл, гурбан мянгатанай зэргэдэ гараһан Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гурбадахи фермын түрүүшүүл — М. Ковалева, Т. Рыжакова, Е. Лемешева, М. Рыжакова, М. Дорофеева, У. Алексеева, «Маяк» колхозой дүршэлтэйшүүл — А. Чистякова, В. Соколова, М. Ербановай нэрэмжэтэ совхоз-техникумэй Т. Казазаева, М. Власова, «Восход» колхозой Н. Русина, «Искра» колхозой А. Зайцева, «Дружба» колхозой А. Калашникова, А. Чебунина гэгшэд шэнэ жэлэй эхинһээ хойшо эршэмтэйгээр ажаллана.

Үнгэрһэн жэлэй һаалишадай дүнгүүдые зэргэсүүлэн шэнжэлхэдэ, һаалиин фермэ бүхэндэ элбэг һү абагшадай зэргэ улам олошоржо захалба. Жэшээлбэл, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гурбадахи фермын арбан һаалишадай найманиинь, «Дружба» колхозой Тарбагатайн фермын коллективэй хахадынь үнеэн бүриһөө 3000 килограмм һү һааһаниинь юу харуулнаб гэхэдэ, үнеэдэй һү шэмые эрид дээшэлүүлхэ арга боломжо гансашье ажахынуудта бэшэ, мүн фермэ бүхэндэ бии байна ха юм.

Жэлэй дүн согсолон шэнжэлхэдэ, нёдондоной һаалишадай мүрысөөндэ гээгдэлдэ орогшод элирнэ. Тусхайлбал, районой диилэнхи һаалишадай эрхим дүн туйлажа байхада, Пестеревэй һүнэй комплексын коллектив хамагһаа ахир дүнтэйгөөр жэлээ түгэсхөө. Эндэхи һаалишад түхэреэн жэлэй туршада үнеэн бүриһөө оройдоол 1667 килограмм гэхэ гү, али хүршэ Тарбагатайн фермэтэй жэшэхэдэ, үнеэн бүхэнһөө 1246 килограмм һү багаар һаагаа. Урзанда жэлэйхитэй сасуулхада, Хандагатайн, Харитоновой, Надеинэй фермын һаалишад үнеэдэйнгээ һү шэмые эрид доошолуулһан байна.

Энэ табан жэлэймнай шэнэ, гурбадахи жэлэй түрүүшын хорин хоног үнгэрбэ. Тиин ехэ һүнэй түлөө тэмсэлээ үргэлжэлүүлһэн районоймнай һаалилишад үбэлжэлгын эдэ үдэрнүүдтэшье үнеэдэйнгээ һү шэмые дээшэлүүлнэ. Үнгэрһэн жэлэйнгээ илалтануудые улам батадхахын, мүн бүхы районоороо һү ехээр үйлэдбэрилхын тула нэн түрүүлэн гээгдэлдэ орогшодоо түрүү зэргэдэ гаргаха болоно. Эндэ үнеэдэй харууһа һайжаруулхаһаа гадна һаалишан; үхэршэн бүхэнтэй ойлгууламжын тодорхой хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэй.

Һаалишадай дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэдээ гансашье туйлагдаһан дүнгүүдыень олондо соносхохо бэшэ, мүн гээгдэлдэ орогшодой дутагдалнуудые элирүүлһэн баримтануудые сэхэ руунь мэдээсэхэ шухала. Эндэ сагаан эдеэ элбэгжүүлхэ тэмсэлдэ туһатай ондоошье арга боломжонууд бии байха. Тиимэһээ ажахынуудай мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд байгша ондо һү ехээр үйлэдбэрилжэ бэлэдхэхын тула тодорхой хэмжээнүүдые хараалжа бэелүүлхэ болоно.

А. НАГАСЛАЕВ.

Тарбагатайн район.

Шалгалта юу харуулааб?

АНХАРАГДААГҮЙ БАРИЛГЫН ХОЙШОЛОН

Республикын хүдөөгэй алишье нютагта томо-томо объектнүүдэй баригдажа, ашаглалгада тушаагдаһан тухай манай газетэ уншагшадта ходо дуулгахые оролдодог гэшэ. Нёдондо жэлэй октябриин 28-да манай газетын хуудаһанда Түнхэнэй районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо 800 үнеэнэй байха байрын аяар 15 жэлэй хугасаа соо баригдаһан тухай шүүмжэлхы статья толилогдоо бэлэй. Үнгэрһэн жэлэй малай үбэлжэлгын урда тээ тус комплекс ашаглалгада тушаагдаһан байха юм. Энэ комплексын мүнөө хэр хүдэлжэ байһан тухай хөөрэхэ хүсэлэнтэйбди.

Үнэхөөрөөшье, энэ һүнэй комплекс аяар арбан табан жэлэй туршада баригдаһан аад, иимэ олон дутуу дундануудтайгаар тушаагдаһаниинь ехэл гайхахаар байна. Энэ барилгые республикын «Агропромстрой» нэгэдэлэй Түнхэнэй нүүдэл-оньһожоруулагдамал колонныш хүдэлмэрилэгшэд эрхилээ гэжэ уншагшадтаа дуулгая. Мүн лэ энэ байрын дособохи түхеэрэлгыень «Бурятсксельхозмонтажкомплектын» Кабанскын ПМК-гай хүдэлмэрилэгшэд тодхолсоһон байха юм. Эдэ колхоонууд аяар дала гаран дутагдалтайгаар энэ комплекс ажахыда тушааһан байха юм. Иимэ байрада колхоз мүнөө 130 үнеэдые, 100-аад гунжадые орууланхай харууһална. Барилгын талаар ямар дутуу дундануудбииб гэбэл, байрын ханануудынь шабагдажа дулаалагдаагүй, шалануудынь, үүдэнүүдынь, сонхонуудынь муугаар хэгдэнхэй. Жэшээлхэдэ, үнеэдэй [illegible]охи талмайн богонихон дээрэһээ малай хойто хүлнүүдынь шабааһа урадхуулха хобоо соо байна. Эдэ бүгэдые Түнхэнэй ПМК-гайхид бүтээхэ, заһаха ёһотой аад, тэдээндэ гараашье хүргөөдүй. Мүн лэ эндэ һаалишадай хубсаһаяа һэлгэхэ, ажалай һүүлээр бэеэ угааха таһалганууд түхеэрэгдэнхэй. Тэжээл буйлуулдаг цехэй оройдоошье түсэблэгдөөгүй байһандань харамтай. Наг шэбхэ арилгаха транспортёрой ябаха хобоонуудые ёһо гурим соонь тааруулан заһабарилха хэрэгтэй болоно. Үнеэдые уяха гэнжэнүүд дуталдаха юм. Үнеэдэй түрэхэ блогые гүйсэд дүүрэнээр ашаглаха гэхэ мэтын али олон дутагдалнуудые эндэ тооложо барахагүйш. Саашань жэжэ-божо дутуу дундануудыень дурдаха болоо һаа, яһала олон аабза. Зүгөөр энэ комплексые бүхыдэнь абажа харахада, эндэ тодхогдоһон оньһон түхеэрэлгын тэн хахадынь хүдэлгэгдэнэгүй.

Шадараа гэжэ айхабтар гоё, хасуури модоор хүреэлэгдэһэн энэ газарта юундэ иимэ томо комплекс баригдаха болобо гэшэб! 800 үнеэнэй бэлшэхэ бэлшээришье эндэ байхагүй. Али эды олон малые бүдүүн болон шэмэтэ тэжээлээр хангаха тэжээлэй ургамалнууд таригдаха байгаа юм гү? Комплексын баруун таладань колхозой хартаабхын поли хабтайн харагдана. Зунай сагта үнеэдээ ой соогуур бэлшээхэ байгаа аалтай гэһэн бодомжо тиихэдэ түрөө һэн.

Юрэдөө, хоёр отделенидэ һайн бэлшээритэй газарта 400—400 үнеэнэй байрануудые барюулаа һаань, ашагтай байха бэлэй. Юуб гэхэдэ, эдэ отделенинүүдэй хүн зон ажалтайшье болохо һэн. Мүнөө сагта хаа хаанагүй 400 үнеэдэй байранууд баригдадаг болонхой ха юм. Тэгэд энэ 800 толгойн малай байха байра барюулаа хадаа тус колхоз тэрэнээ дүүрэн хүсэндэнь хэрэглэжэ, гаргашаяа түргэнөөр тэхэрюулхэ саг хүрэжэ ерээ бэшэ аал?

Мүнөө тус комплексын байдалыень абажа харабал, гайхажа гарахат. Эндэ тугаллаха, һаагдажа байһан, шэргэһэн үнеэд хуу бултандаа суг уяатай байна. Һая гараһан тугал нойтон шабар соо хэбтэбэ. Энэ ушарые хараад, ехэл гайхалдабабди. Эндэ бүхы үнеэд хуу шабар шабха болошонхойнууд харагдаба.

Һаагдадагшье, һубайшье үнеэдэй тэжээлэй рационинь хуу адлирхуугаар зохёогдонхой. Мүнөө толгой бүхэндэ 2 килограмм үбһэн, 15 килограмм һолоомон, 2,5 килограмм талха таряанай зүйл, һаагдаһан һүнэй литр бүхэндэ 500 грамм холимог гурил буйлуулагдангүй үгтэнэ. Үнеэдэй рациондо шэмэ һайтай түмһэтэ тэжээл, силос болон сенаж, витаминтай гурил дуталдана. Эдэ тэжээл үнеэдэй һү шэмэ дээшэлүүлгэдэ ехэ һуури эзэлхэ юм.

Тус комплекс дээрэ харуулан ойлгууламжын самбарай үгы дээрэһээ, хэды үнеэдэй мүнөө һаагдадагыень, үдэртэ хэды шэнээн һүнэй абтадагыень, хэнэй уридлажа, хэнэй хожомдожо ябаһыень, үнеэдтэ юу эдюулжэ байһыень мэдэхын аргагүй.

Эндэ абтаһан туганнууд шэгнэгдэжэ тушаагданагүй. Фермын тоо бүридхэгшэ В. Э. Ангамаева туганнуудые миин лэ таамагшагаар лаблан татаад лэ, шэгнүүрыень бэшэжэрхинэ. Жэшээлхэдэ, тоо бүридхэгшэ туганшан Н. Матуевада 28 тугал дамжуулан үгэхэдөө, толгой бүхэниинь 21 килограмм гэжэ тодорхойлһон байха юм. Харин эдэ тугалнуудынь зургаан һарын турша соо толгой бүриингөө шэгнүүрые аяар 42,5 килограммда хүргэжэрхёо. Энэмнай үнэншэмөөр дүн гэшэ гү? Эдэ нарай мал үбһэ дабһа хоёрые эдеэд, иимэ түргэнөөр хүндэ шэгнүүртэй болошодог байгаа юм гү?

Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо тохёолдоһон энэ байдал юугээршье сагааруулхын аргагүй. Энээндэ ажахын хүтэлбэрилэгшэд, зооветеринарна мэргэжэлтэд зэмэтэй гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Эдэ бүгэдые хаража байгаад, ямаршье хэмжээнүүдые абаагүй районой партийна, совет, хүдөө ажахын органууд баһал зэмэтэй бололсоно. Эдэнэр Түнхэнэй, Кабанскын ПМК-нуудай хүтэлбэрилэгшэдһөө дутуу, дундануудые усадхахыень нэгэтэшье асуугаагүй байна. Энэ дутагдалтайгаар тушаагдаһан һүнэй комплексдо гэмтэй хүниинь олдохо юм гү?

К. МАХАНЧЕЕВ,
Буряадай АССР-эй арадай хиналтын комитедэй штатнабэшэ инспектор.

В. ШАГЖИЕВ,
«Саяан» газетын редакциин хүдэлмэрилэгшэ.

Ж. ЮБУХАЕВ,
манай корр.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ХУБИЛГАН ШЭНЭДХЭЛГЭ БА ХЭБЛЭЛ

БИДЭ ЯАГААД ҺУРАНАБИБДИ?

«Уншагшад анхарагты. «Сэхэ хөөрэлдэхэ телефон» таниие хүлеэнэ» гэhэн мэдээсэл «Байкальские огни» газетэдэ hаяхан толилогдоhон байна. Мүнөө 10 мянган хэhэгээр хэблэгдэдэг нютагайнгаа «районкые» уншагшад энэ мэдээсэлдэ анхарал хандуулаа ёhотой. Тиин районой социальна хангалгын таhагые даагша Н. А. Переваловатай «Сэхэ телефоноор» уншагшадай түрүүшын уулзалга январиин 28-да болохо зэргэтэй.

Юрэдөө, иимэ «телефон» хэрэгтэй юм гү гэhэн асуудал гарана. Ямар зорилго табиhанаа редакци иигэжэ тайлбарилна: «Зарим хүтэлбэрилэгшэдэй хуушанай ёhо гурим баримталhан зандаа байхада, гомдол гү, али мэдүүлгэ бариhан ажалшадта удаан саг соо бүтэмжэтэй харюу үгтэнэгүй...». Ушар тиимэhээ «Сэхэ телефоной» хажууда дежурлаха тухай районой элдэб албанай хүтэлбэрилэгшэдтэй уридшалан хэлсэжэ, ажалшадтай ябуулагдадаг хүдэлмэриин шэнэ онол арга өөhэдтөө нэбтэрүүлхэ гэжэ редакци шиидхэhэн байна.

Зүб лэ даа. Нэрээшье бага зэргын асуудалда харюу абахын гү, али тэрэниие шиидхэхын тула ута унжагай оошорто хүн зон удаан хүлеэхэ, сагаа ехээр гаргашалха баатай болоно ха юм. Мүнөө телефоной хэрэгтэй номероор хонходожо, ушар шалтагаанаа хэлэхэдэш, туhатай зүбшэл үгэхэ гү, али ямар нэгэн туhа хүргэхэ жэшээтэй бшуу.

Тобшоор хэлэхэдэ, олондо мэдээсэжэ байлгын ба демократиин үргэдэжэ байhан сагта Кабанскын журналистнууд hайн хэрэг эхилбэ. Зүгөөр энэ «телефон» бүхы асуудалнуудые гансата шиидхэжэрхихэ гээд hаналтагүй ааб даа. Энэ «телефон» хадаа ажалшадтай харилсалгын нэгэл түхэл маяг болоно гэжэ тэмдэглэлтэй.

Республикынгаа районуудай газетэнүүдые иража харахадаа, ондоошье нютагуудта иимэ «телефонууд» бии гэжэ ажагланабди. Яруунын районой «Улаан Туяа» газетын хуудаhануудта «Олондо мэдээсэжэ байлгын телефон» жэл тухай аша үрэтэйгөөр хүдэлнэ. «Зэдын үнэн» газетэдэ «Яаралтай телефоноор» уншагшадынь хандадаг болонхой. Эдэ «телефонуудай» нэрэнүүдынь ондо ондоошье hаа, үг удхань нэгэн —нютагай органуудтай суг журналистнуудай хүндэ анхарhан хэрэг мүн болоно. Энэ hайн гээшэ. Газетын хүдэлмэрилэгшэд бэе бэеэ hажаалдангүй, өөhэдын арга бэдэрнэ гэжэ ойлгохоор.

Тиин «бидэ яагаад hуранабибди?» гэhэн асуудалда хүрэжэ ерэбэбди. Журналистнууд баhал hурана, дүй дүршэл халан абана гэжэ бодото жэшээнүүд дээрэ харабабди. Тиигээгүйдэнь аргагүй. Олондо мэдээсэл тараадаг хэрэгсэлнүүдэй, үзэл сурталай эмхи зургаануудай ба зохёохы холбоонуудай хүтэлбэрилэгшэдтэй КПСС-эй ЦК-да hаяхан уулзалга болоhон байна. «Шэнэ дүй дүршэл, шэнэ түйлалтануудые —бүхы шэнэ юумэ бэдэрэлгэ ба дэмжэлгэ онсо шухала» гэжэ энэ уулзалга дээрэ нүхэр М. С. Горбачев тэмдэглээ hэн.

Эдэ эрилтэнүүд Буряадай журналистнуудта сэхэ хабаатай. Энэ шэглэлээр эдэнэр нэгэ удхатай хоёр зорилго шиидхэжэ байна. Нэгэдэхеэр, табан жэлэй габшагайшуулай түрүү дүй дүршэл дэлгэрүүлгэ, хоёрдохёор, журналистнуудай шэнэ дүй дүршэл хэрэглэлгэ ба нэбтэрүүлгэ болоно. Бага багаханаар шэнэ түхэл маягууд олдоно. Энэмнай манай hанаhанда хүрэнэ гээшэ гү?

Районой газетэнүүдэй журналистнуудай hуралсал муугаар эмхидхэгдэнэ гэhэн шүүмжэлэл КПСС-эй обкомой хэблэлэй сектортэ hүүлэй хоёр-гурбан жэлэй туршада ходо хэгдэдэг hэн. Энэ шүүмжэлэл хараада абажа, бодото хэмжээнүүд хараалагдаhан байна.

Командировочно биледүүдэйнгээ үнэ сэндэ хүрэдэггүй хадань, нэгэ-хоёр үдэрэй семинарнуудые эмхидхэлгэhээ арсаабди. Районно газетэнүүдэй редакторнуудые гурбан неделиин курсануудта Новосибирскын дээдэ партийна hургуулида, удаань Журналистнуудай холбооной талаар долоон хоногой семинарта Москва эльгээгээбди. КПСС-эй обкомой хүтэлбэрилхы кадрнуудай мэргэжэл дээшэлүүлгын курсануудта районно газетэнүүдэй редакторнуудай орлогшонорой, оршуулгын талаар редакторай орлогшонорой, харюусалгата секретарьнарай, олон хэhэгтэй газетэнүүдэй редакторнуудай, хүдөө ажахын таhагуудые даагшанарай болон радио-дамжуулгануудые эмхидхэгшэдэй хоёр неделиин hуралсал гурба таhалагдажа үнгэргэгдөө. Эдэ бүгэдэ hүүлэй гурбан hарын туршада эмхидхэгдэhэн байна.

Иимэ hуралсалай аша үрэнь ехэ гэжэ hуралсалда ерэгшэд мэдүүлээ hэн. Партиин обкомой харюусалгата хүдэлмэрилэгшэдтэй, республикын министерствэнүүд ба албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдтэй, түбэй, республикын газетэнүүдэй, радиогой болон телевидениин журналистнуудтай уулзалганууд, хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдөө. Гадна дүй дүршэл халан абалсалгын үедэ hанаа сэдьхэлээ хүлгүүлhэн олон асуудалда курсануудай шагнагшад дүүрэн харюу абаhан байха юм. Эндэhээ уламжалхада, районно шатын бүхы журналистнуудые курсануудта hургаhанай ашаг үрэ бии байна.

Манай кадрнуудые аттестацилга ёhын тэдысэ үнгэргэгдөөгүй. Аттестациин үедэ нөөсэ арга боломжонуудаа шэнээр хаража, бэе бэедээ табидаг эрилтэнүүдээ дээшэлүүлжэ, Журналистнуудай холбооной хүдэлмэриин түхэл маягуудые болон онол аргануудые нарижуулан hайжаруулха зорилгонуудые хараалhан байнабди. Мэргэжэлэйнгээ талаар болбосоронги кадрнуудые өөhэдөө hургаха, өөhэдөө бэлдэхэ ёhотой гэжэ олохон редакторнууд ойлгоо хаш. Энэ хадаа hургуулида hуража байhан бэлигтэй бэрхэ хүбүүд, басагадые анхаралтайгаар хаража, ажалдаа хабаадалсуулха, журналистын мэргэжэл олохыень университедтэ эльгээхэ, бэлигэйнь hалбархада нүлөөлhэн эрхэ байдал тогтоохо гэхэ мэтэ болоно. Гадна эдир бэшэгшэдэй конкурс, редакциин дэргэдэ литературна нэгэдэл, зохёохы мастерской эмхидхэхэ болон бусад түхэл маягууд олон ха юм.

Жэшээнь, ниитэ полит-үдэрнүүдые хаража үзэебди. Энэ хэмжээ ябуулгые хэр харуулжа шадана гээшэбибди? Хааяа, ехэ hонигүйгөөр олондо харуулнабди. Энэ талаар hайн дүй дүршэл Хурамхаанда бии. Хурамхаанайхидай дүй дүршэл тухай партиин райкомуудай секретарьнарай зүблөөнүүд, редакторнуудай семинарнууд дээрэ, хэблэлэй шэнжэлэл соо оло дахин хэлэгдэнэ. Теэд болоhон хубилалтанууд үгы шахуу. Халагламаар байна. Эндэ эшэхээр юумэн үгыл. Ниитэ полит-үдэрэй дүнгүүдээр бии болоhон асуудалнуудые шиидхэхэ арга боломжонуудаа районой олониитэтэй суг Хурамхаанай журналистнуудай бэдэрдэг заншалынь hайн лэ. Эшэжэ, гайхажа байнхаар, тэдэнэрhээ hураха, дүршэлыень халан абаха хэрэгтэй.

Гэхэтэй хамта «районко» бүхэн халан абамаар оорын hониин дүршэлтэй байна. Загарайн «Вперед» газетэ, Захааминай «Ажалай туг» «Үрэ нүлөөгэй хуудаhануудые» барлана, Хориин «Шэнэ Үдэ» «Түрүү дүй дүршэл» олоной дунда тараана. Кабанскын «Байкальские огни» архиншад болон залхуу зониие хурсаар шүүмжэлнэ. Анхаралтайгаар хараад үзэхэдэ, бэе бэеhээ hуража абамаар юумэнүүд үсөөн бэшэ байна. Районой газетын редакци бүхэндэ ороходо, районой урдань гараhан газетэнүүдые абаhаар анхархаш. Тэдэнэй али нэгэнэйнь хуудаhануудые иража, ниитэ гаршагуудтайнь танилсанабди. Энэ мэтээр нүхэдэйнгээ ажалые hайнаар сэгнэжэ, хэрэгтэйгээ өөhэдтөө абажа, дүй дүршэлыень халан абахада, hайн гээшэл. Гансал өөhэдтөө, өөрынгөө нютагта тааруугаар дүршэлыень нэбтэрүүлхэ хэрэгтэй.

Удаан бодомжололго, үдэр бүриин яаралтай хэрэгүүд, мүн юрын залхуугай маягшье, заримдаа бэеэ дээгүүр абалгашье бидэнэй ажалые хойшонь татана. Гадна өөhэдынгөө ажалда зохихо сэгнэлтэ үгэхэгүй ушарнууд үзэгдэнэ. Эдэ үгэнүүд Хяагтын районой «Ленинское знамя» газетын редакцида хабаатай. Урда жэлнүүдтэ удхаар гүнзэгы, хурса үгэтэй, оновшотой шүүмжэлэлтэй газетэ хүдэлмэриеэ нилээд hуладуулаа. Тэдэнэй өөhэдыгөө «hайхашааhаар» байтарнь, партийна ажабайдал, экономическа хүгжэлтэ, совет ажабайдал тухай асуудалнуудаар бусад газетэнүүд тэдэниие нилээд ахижархиhан байха юм. Иигэжэ «унаhанай» удаа хүл дээрэ дахин гараха гээшэ нилээд хүндэ. «Ленинэй зам» (Мухар-Шэбэр), «Прибайкалец», «Бэшүүрэй таряашан» газетэнүүдэй коллективүүд эдэ мэтые өөhэдынгөө жэшээ дээрэ үзэhэн хадаа ойлгодог болонхой.

Бидэ өөhэдынгөө алдуу дээрэ hураха ёhотойбди. Энэл манай хүгжэлтын гурим болоно. Ходо гэдэргээ хаража ябаад, урагшаа алхалхадаа, холо ошохогүйш. Тиимэhээ үндэр, холын хараа зорилгонуудые табиха хэрэгтэй. Өөhэдынгөө ажабайдалда, hайн, шэнэ, түрүү дүй дүршэл бэдэрхэ, олохо, нэбтэрүүлхэ шухала. Энээниие партийна комитедэй органой хуудаhануудта харуулха гээшэ журналистнуудай гол зорилго болоно.

Р. ГАЯЗОВ,
КПСС-эй обкомой хэблэлэй секторэй инструктор.

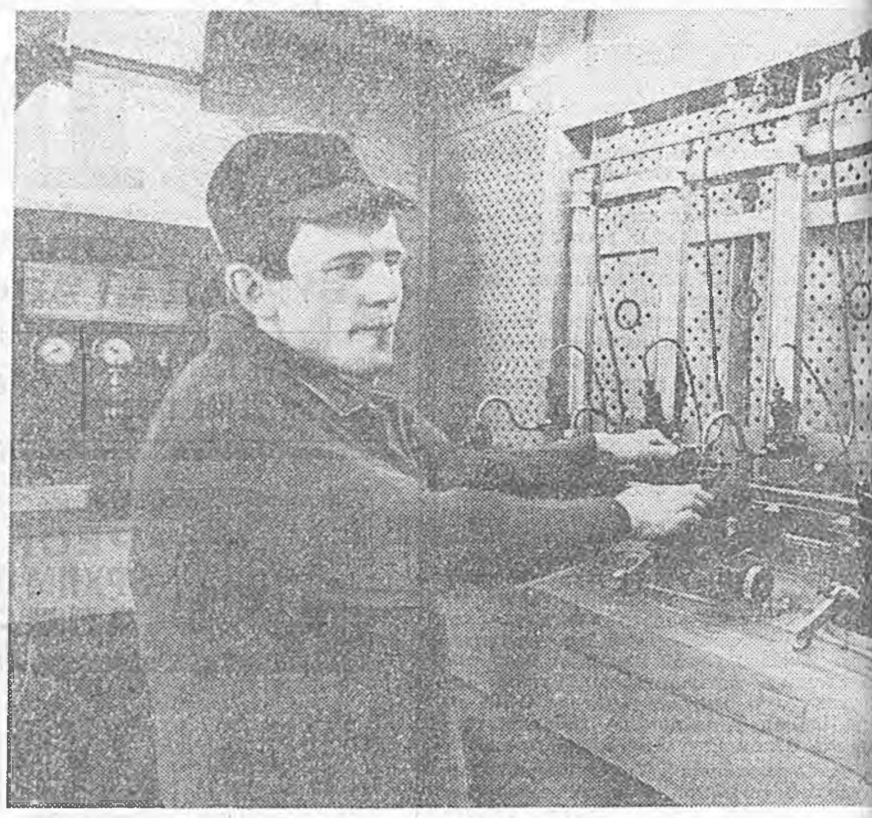

О

Улаан-Үдын Калининай нэрэмжэтэ локомотивна депогой түлишын цехтэ Юрий Александрович Цымбалюгай хүтэлбэрилдэг мастерска участок түрүү зэргэдэ ябана. Түс цехтэ 8 дүй дүршэлтэй слесарьнууд хоёр халаанда хүдэлдэг юм. Тэдэнэй дунда 4-дэхи разрядай слесарь Андрей Петрович Соколов онсо шалгаржа, социалис мүрысоондэ нэгэнтэ бэшэ түрүү hуури эзэлдэг заншалтай. Мүнөө слесарьнууд ехэ дарасатай бүлүүрнүүдые туршан шалгана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: слесарь Андрей Соколов ехэ дарасатай бүлүүрнүүдые туршан шалгадаг стендын дэргэдэ.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

О

ТОКАРЬ

Токарь Сергей Потапович Климов Селенгинскын целлюлозо-картоной комбинадай автотранспортна цехтэ 1959 онhоо хойшо хүдэлнэ. Эндэ жолоошоноор ажаллахаяа эрэхэдэнь комбинат түлэг дундаа баригдажа байhан юм. Комбинадай барилгада хэрэгтэй шухала материалнуудые холо, ойрын газарнуудhаа зоодэг hэн. 1973 ондо токарёор ажаллажа эхилээ бэлэй. Тэрэ гэhэнhээ хойшо автомашинын, тракторай эбдэрhэн детальнуудые заhабарилна.

—Ажалайнгаа намтарые токариин hурагшаар эхилhэн хүм. Мүнөө токарна, фрезернэ, мүлилгын станогуудые хүдэлгэнэб, —гэжэ 6-дахи разрядай токарь С. П. Климов хэлэнэ.

Жолоошодой hаадгүйгөөр хүдэлхын тула бүхы детальнуудые саг соонь hайн шанартайгаар заhабаридаг заншалтай. Тиигэжэ цехэй коллективэй түсэбтэ даабарияа амжалтатай дүүргэхэ хэрэгтэ тэрэ горитой хубита оруулна. Цехэй ниитын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. Тэрэ комбинадай профкомой гэшүүн, бригадын профгрупорг юм. Коммунис ажалай ударник С. П. Климовэй нэрэ цехэй Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэнхэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: токарь С. П. Климов.

М. СУТУРИНАЙ фото.

ХОНИДЫЕ ГАЗАРТА О
БАРИХАДА А

Өөhэдөө өөhэдыгөө мүнгэ зоорэр хангадаг, гаргашаяа тэхэрюулэн бусаадаг гуримда ороходо, энэ мүнөө хэрэглэжэ байhан технологиин онсо hуури эзэлхэ байhаниинь элитэ. Бидэ нёдондо жэлэй намарhаа хойшо хонин ажалдаа Хакасиин дүй дүршэл, онол арга нэбтэрүүлжэ эхилэнхэйбди. Энэмнай ямар арга гээшэб гэбэл, нэгэ газарта 2400—2500 толгой эмэ болон эрэ түлгэнүүдые суглуулжа комплекс болгоод, эдэ түлгэнүүдээ үсөөн хүнүүдтэ даалгажа үгэhэн, тэдэнээ хэрэгтэй зэр зэмсэгээр, техникэ болон бусад түхеэрэлгэнүүдээр гүйсэд хангаhан байнабди. Мүнөө энэ гурбан комплекс дээрээ дүн хамта 7399 түлгэ хонидые бүрин бүтэноор харууhалнабди. Эдэ хонидые оройдоол арбан хоёр хүн харууhалдаг юм. Энэ Хакасиин онол арга hүүлэйнь hүүлдэ ашаг үрээ харюулха ёhотой. Юуб гэхэдэ, эндэ Красноярскын хизаарта нэгэ центнер ноохо үйлэдбэрилгэдэ 680—700 түхэригэй гаргашалагдадаг hаа, харин энэ шэнэ технологи нэбтэрүүлhэн «Россия» совхоздо оройдоол 300—320 түхэриг гаргашалагдана. Нэгэ центнер ноохондо, нэгэ центнер нэмэлтэ шэгнүүридэ 4—5 дахин бага гаргаша хэгдэнэ. Ушар тиимэhээ энэ түрүү онол ергые илангаяа манай республикада, хүршэ Шэтын областиин ажахынуудта нэбтэрүүлхэ тухай РСФСР-эй Госагропромой тусхай шиидхэбэри соо онсолон хэлэгдэнхэй.

Бидэ энэ түрүү технологи тухай үнинэй дууладаг байгаабди. Ушар тиимэhээ тэрэниие өөhэдтөө хэрэглэхынгээ урда тэдэнь ажахынгаа зоотехник Л. Г. Бимбаевые энэ совхозой ажалтайнь танилсахыень эльгээгээ hэмди. Иигэжэ бидэ хонишодой кадрнуудые шиидхэхэ, хонидой байрануудые үсөөрүүлхэ гэhэн зорилго урдаа табиhан байнабди.

Хакасиин шэнэ технологёор өөhэдтөө иимэрхүү томодхогдоhон гурбан комплекс эмхидхэхэдээ, тэдэниие дүй дүршэлтэй кадрнуудаар томилхые оролдообди. Эдэ коллективүүдые коммунистнууд, урдань хонишодой бригадын бригадирнуудаар хүдэлжэ байhан дүй дүршэлтэй хүнүүд даажа абаа. Хоёрдохёор, энэ түрүү онол арга юугээрэ ашагтайб гэхэдэ, эдэ түлгэ хонидто тэжээл багаар гаргашалагдана, эндэ үсөөн хүнүүдэй хүдэлдэг хадань ажалай түлбэри ехээр алмагдана бшуу.

Иимэ комплекснуудые байгуулхадаа, совхозой дирекци нэн түрүүн эндэ хэд ажаллаха ёhотойб гэжэ удаан бодомжолжо үзөө. Ажахынгаа шэнэ гуримда орожо байгаа хадань, бидэ совхоз дотороо яhала хубилалтануудые хээбди. Отделенинүүдые үгы хэжэ, бүхы hалбарияа цехэй гуримда оруулаабди. Тиигэжэ хонин hүрэгтэ хүдэлжэ байhан, хүтэлбэрилхы дүй дүршэлтэй коммунистнууд Б. Д. Самбаев, Г. С. Дарибазаров, үнинэй хонишон Е. Д. Банзаргашеева гурбанда кандидатура тогтоhон байгаа. Иигэжэ эдэ нүхэднай совхозой дирекциин дурадхалаар комплексые даагшадаар томилогдоо hэн. Эдэ комплекснуудые амяар амяарнь хэлэхэдэ, иимэрхүү байна. Баруун-Тооромдо гэр бүлөөрөө хүдэлдэг Ешима Дабаевна Банзаргашеевагай эмэ түлгэнүүдые даадаг комплексдо 2200 толгой хонид харууhалагдана. Эндэ дүрбэн хүн ажалладаг. Хүтэлдэ Геннадий Санжижапович Дарибазаровай стара оршодог. Эндэ ахалагша хонишонтой хамта М. С. Калашников, Вячеслав Васильевич Охотников гэгшэд 2785 эрэ түлгэнүүдые адуулан бэлшээнэ. Гурбадахи комплексые Баир Дашидондокович Самбаев даажа абанхай. Тэрэнэй даадаг бригадада залуу хүбүүд—Иван Сулкин, Жаргал Цыдыпов, Андрей Жанаев гэгшэд 2351 эмэ түлгэнүүдые харууhална.

Эмэ түлгэнүүдые харууhалдаг хоёр комплексын хонишод эдэ хонидоо хоёр жэлэй туршада харууhалаад, зуhаг хонид болгоhон хойноо отарануудта дамжуулан үгэхэ юм. Харин Г. Дарибазаровай комплексын эрэ түлгэнүүд энэ жэлдэ ноохоёо хайшалуулаад, намартаа гүрэндэ тушаагдахадаа, толгой бүриин шэгнүүринь 35—37 килограммда хүргэгдэхэ байна.

Мүнөөдэрэй байдалаар эдэ комплекснууд дээрэ байhан түлгэнүүд яhала шэгнүүриеэ нэмээжэ, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлэгдэнэ. Комплекс бүхэндэ 200 толгой хонид тусхай бүлэг болгогдоод, hара бүри шэгнэгдэжэ шалгагдана. Үнгэрhэн hарын дүнгөөр Г. С. Дарибазаровай даадаг 200 толгой бүриин шэгнүүринь 127 граммаар, Б. Д. Самбаевай бүлэгэй түлгэд 133 граммаар, Е. Д. Банзаргашеевагай хонид —86 граммаар нэмээгдэhэн байха юм. Иигэжэ бидэ декабрь hара соо бүхы гурбан комплексоор толгой бүриин шэгнүүрые сүүдхэдэ 115 граммаар дээшэлүүлжэ шадаабди. Харин Г. Дарибазаровай хонид али мүнөө түлгэ бүхэнэй шэгнүүринь 29 килограмм татана. Эгээл томо түлгын шэгнүүринь 43 килограмм, эгээл баганиинь 18 килограмм болоно.

Эдэ хонидто үдэртөө толгой бүридэнь 300 грамм талха тараанай зүйл үгтэнэ. Бүхэлиин үерөө тэдэнээ зеленко тэжээлээр адуулнабди. Энэ талаар комплекс бүхэндэ 141—225 гектар хорёолоотой зеленкын поли даалгагдажа үгтэнхэй. Полиин ургасань сабшагдаад, баал болгогдоод орхигдонхой. Бүхэли үдэртөө полинууд дээрэ бэлшээгдэhэн түлгэнүүд шэгнүүриеэ яhала нэмээжэ, тэдэнэй ноохониинь түргэн ургана. Мүнөө эдэ түлгэнүүдэй ноохониинь дунда зэргээр 6,4 сантиметр болоод байнхай.

Эндэ үшөөл шиидхэгдээгүй асуудалнууд бии. Эдэ полинууд дээрэ рапстай холигдоhон обёос таригдаhан байна. Энэ хорёогойнь дософгорой хэдэн газар болгогдонхой. Тиигэжэ даагүй дээрэhээ бидэ хоёр шэнээн тэжээл эдюулгэн байhанаа огто мэдэнэгүйбди. Үбэл-

XII табан жэл: хурдадхалгын замаар

ОЙРЫН ЖЭЛНҮҮДТЭ— БАЙРЫН ГЭРНҮҮДЫЕ

Саашадаа ажалшадай hуудал байдалые эридээр hайжаруулжа, 2000 он болотор айл бүхэниие амяараа байраар хангаха гэhэн шиидхэбэри КПСС-эй XXVII съезд дээрэ, КПСС-эй ЦК-гай удаадахи Пленумүүд дээрэ баталан абтаа бэлэй. Энэ шухалын шухала шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ гээшэ ажалша коллективүүдэй, хүн бүхэнэй тон эдэбхитэйгээр хабаадалсаха хэрэгүүдэй нэгэниинь мүн болоно. Ехэ, багашье ажалша коллективүүд өөрынгөө хүдэлмэришэдтэ байрын гэрнүүдые бариха зэргэтэй.

Манай Хойто-Байгалай райондо энэ зорилго бэелүүлхын тула али зэргэ хэмжээнүүд абтанаб? Районой газар дайда дээрэ БАМ-ай барилга арбан дүрбэдэхи жэлээ хэгдэжэ байна. Бүхэли город, томо томо посёлогууд ерьын бодоо. Байрын гэрнүүд, социально-соёлой байшангууд хирпиисээр, томо панельнэ хабтагайнуудаар баригдана. Түмэр замай станци, разъезднүүд ашаглалгада тушаагдана. Урдань хүнэй ябадаггүй ой тайгын сөөрто мүнөө үеын шэнжэ түхэлтэй посёлогууд бодоно. Энэ бүгэдые харахадаа, үнэн зүрхэнhөө баясамаар. Гэбэшье барилгын үйлэдбэридэ дутуу дунданууд олон. Шэнжэлээд, сасуулаад үзэхэдэ, голхормоор, дура гутамаар зүйлнүүд гараад ерэдэг.

БАМ-ай барилгын эмхинүүд хүсэ шадалтай, арга боломжо ехэтэй коллективүүд мүн. hаяын үдэрнүүд болотор БАМ-ай эмхинүүд гол түлэб түмэр харгынгаа барилга хараад ябадаг байгаа бшуу. Жэлдээ олон зуун миллионоор мүнгэ ашаглажа, асари ехэ барилга хэдэг «Нижнеангарсктрансстрой» трестынхид байрын гэрнүүдые бариха хэрэгтэ балайшье ехэ анхарал хандуулдаггүй hэн. Үнгэрhэн жэлдэ 130 булын орохо түрүүшынгээ шулуун гэр ашаглалгада тушааба. Энэ гэрэй барилга 9—10 жэлэй саана эхилхэ байгаа, тиимэ арга боломжо транспортна барилгашадта биишье hэн. БАМ-ай объектнүүдые бодхооходо, хүндэтэй ямбатай дээрэ тоологдодог бэлэй. Тиимэhээ байрын гэрнүүдые бариха талаар ехэ гээгдэлдэ ороо. Эндэ 2000 гаран хүдэлмэришэд байра байдалаа hайжаруулхаар ошоорто бэшүүлэгдэнхэй.

КПСС-эй Северобайкальскын горком трестын хүтэлбэрилэгшэдтэ энэ гээгдэлhээ гараха арга боломжонуудые заажа үгэhэн юм. Энэ шухала асуудал горкомой шанга хиналта доро абтанхай, саг үргэлжэ шалгагдадаг, туhаламжа хүргэгдэдэг. Үнгэрhэн жэлдэ хүдэлмэришэдтөө 11 529 дүрбэлжэн метр байра бариха даабаря дүүргээ. Арбан дүрбэн жэлэй туршада байрын гэрнүүдые бариха даабаря эгээл түрүүшынхеэ дүүргэбэ гээшэ. Сэхыень хэлэхэдэ, транспортна барилгашад тухай, тэдэнэй hуудал байдалые hайжаруулха тухай ехэ hанал табигдадаггүй байгаа. Мүнөө хурдадхалгын, шэнэдхэн хубилгалгын бэелүүлэгдэжэ байhан сагта юрын хүдэлмэришэдтэ ехэ анхарал хандуулха болонобди. Трестын захиргаан, партком, профком, комсомолой комитет урданайнгаа алдуунуудые дабтаха ёhогүй. Энээн тухай КПСС-эй Северобайкальскын горком түс трестын хүтэлбэрилэгшэдтэ тэдэнэй социалис уялгые зүбшэн хэлсэжэ баталан абахадаа сэхэ зааhан юм. Байгша ондо транспортна хүдэлмэришэдтэ урда жэлэйхиhээ 1,2 дахин ехээр гэр байра баригдахаар хараалагдана. Энэ түсэб заабол дүүргэгдэхэ ёhотой.

«БАМтоннельстрой» управлениин захиргаан, партком, профком, комсомолой комитет өөрынгөө мэргэжэлтэдтэ, хүдэлмэришэдтэ аргагүй ехэ hаналаа табидаг. БАМ-ай баригдажа эхилhэн үдэрhөө хойшо тоннельщигүүд эгээл hайн, дулаан байрада түбхинэнэ. hайн байрагүй айл гэжэ проходчигуудай дунда үгы шахуу. Гомдол бариhан хүнүүдые эндэ олохогүйт. Проходчигуудай поселок бүхэндэ өөрын соёлой байшан, спортын залнууд, тамаралгын бассейнүүд үбэл, зунгүй хүдэлжэ байдаг. Тоннельнэ отрядуудай коллективүүд өөрын хүсэ шадалаар байрын гэрнүүдые барижа, айл бүхэниие зохид hайн байраар хангажа шадана. Эдэнэй дүй дүршэлые Хойто-Байгалай районой промышленна предприятинуудай, БАМ-ай барилгын эмхинүүдэй коллективүүд халан абаха ёhотой. Тиимэ дурадхал КПСС-эй Северобайкальскын горком колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ оруулдаг.

Совхозуудай дундаhаа байрын гэрнүүдые бариха талаар «Эстония» совхоз (директорынь В. Д. Цыденов) шалгарна. Үнгэрhэн жэл эдэнэр 760 дүрбэлжэн метр талмайтай байра ашаглалгада тушааха даабаря дүүргээ юм. Байгша ондо 900 дүрбэлжэн метр талмай байра ашаглалгада оруулхаар хараална. «Ангарский» совхозой коллектив 342 дүрбэлжэн метр байра ашаглалгада тушааба. Энэмнай үшөөл бага гээшэ. «Тыйский», «Интернациональный» совхозуудай коллективүүд байрын гэрнүүдые бариха даабаряа үлүүлнэ. Гэбэшье хүдэлмэришэдэйнгөө эрилтые хүсэд hайнаар ханганагүй.

Районой табан совхозуудта үнгэрhэн жэлдэ бүхыдөө 2231 дүрбэлжэн метр талмайтай байра ашаглалгада тушаагдаа. Энэмнай үшөөл бага байна. Хүдөөдэ хоёр, гурба дахин ехээр байра бариха хэрэгтэй. Тэрэгүйгөөр hаалишадай, малшадай, механизаторнуудай эрилтые ойрын жэлнүүдтэ хүсэд hайнаар хангахын аргагүй ха юм. Энэ бүхы асуудалнуудые зүб тээшэнь шиидхэхэ талаар КПСС-эй Северобайкальскын горком эмхидхэлэй эдэбхитэй хэмжээнүүдые абана. Барилгын эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, совхозуудай директорнууд гэр байрын барилгын асуудалаар горкомой урда ходол тоосожо байдаг. Байгша ондо Хойто-Байгалай район дотор 40 мянган дүрбэлжэн метр талмай байра ашаглалгада оруулагдаха юм. Энэ түсэб лаб дүүргэгдэхэ ёhотой. Тиимэ эрилтэ коллектив бүхэнэй урда табигданхай. Бидэ бүхы хүсэ шадалаа, арга боломжонуудаа байрын гэрнүүдэй барилгада, ажалшадай hуудал байдалые hайжаруулха хэрэгтэ сүм зорюулха болонобди. БАМ-ай барилгашад, түмэр замшад, хүдөөгэй ажалшад байрын гэрнүүдые олоор барижа, энэ жэлэй даабари дүүргэхэ арга боломжотой.

Хурдадхалгын гол зорилго хадаа ажалшадые байрын гэрнүүдээр ойрын жэлнүүдтэ хүсэд хангаха гэhэн удхатай. Энэ хараа түсэб бодото дээрээ үнэн сэхэ ажалаар бэелүүлэгдэхэ ёhотой.

О. БУЯНТУЕВ,
КПСС-эй Северобайкальскын горкомой инструктор.

УЛАМ АРЬБАДХАНА

Кабанскын шубуунай фабрикын hаалишад нёдондо гурбан мянгатанай хилэ амжалтатай дабажа гараhан байха юм. Эдэнэрэй дундаhаа Колесовско хоёрдохи hү hаалиин фермын түрүү малшан, республикын гурбан мянгатанай клубай гэшүүн В. Г. Перевозникова нёдондо үнеэн бүриhөө 3911 килограмм hү hаажа, түрүүлжэ гараа. Энэл фермын hаалишан, ВЛКСМ-эй XX съездын делегат, комсомолой гэшүүн Г. П. Перевозникова үнеэн бүриhөө 3802 килограмм hү абажа, тэрэнэй удаадахи hуури эзэлээ.

Колесовскын hү hаалиин нэгэдэхи, хоёрдохи фермэнүүдэй коллективүүд бултандаа гурбан мянгатанай хилэ амжалтатай дабажа гаранхай. Эдэ фермын түрүүшүүл Т. З. Дранкина, Е. П. Патрахина гэгшэд үнгэрhэн жэлдэ урзанда жэлэйхидэ орходоо үнеэн бүриhөө hү абалгые 581—565 килограммаар дээшэлүүлжэ шадаhан байха юм.

Николай Кобылкинай даадаг Кабанскын hү hаалиин фермын коллектив нёдондо түрүүшынхеэ үнеэн бүриhөө 3000 килограмм hү hаажа амжаа. Энэл фермын Е. Н. Перетолчина социалис мүрысөөнэй манлайда ябана. Үнгэрhэн жэлдэ тэрэ үнеэн бүриhөө 3299 килограмм hү hааhан байна.

Энэ ажахын малшад түйлаhанаараа hанаагаа амарангүй, байгша ондо бүри үндэр дүнгүүдые түйлахаар зоригжонхой ажаллана. Эдэнэр байгша ондо хараалhанаа бэелүүлхэ дүүрэн арга боломжотой.

А. БУСУРМАНОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

Совет орон дотор

АЛМАЛТЫН ДҮРШЭЛ ҺУРГАНА

Кишиневтохи «Ангушанай гэр» гэhэн кооперативна шэнэ кафедэ hаа гэрлэгшэд эгээн түрүүн оробо.

Тэрэнэйе миин шэлэгүй. Городто зуу гаран hурритай ресторануудай болон кафенуудай үсөөн бэшэ. Тээд ехэ хурим хэхэ заншал болоhон. Ажабайдалдаа эгээн жаргалтай үдэрые тэдэнэр гурав селон дүтэ хүнүүдэйнгээ дунда үнгэргэхэеэ hэнана бшуу. Энэ томо бэшэ, тээд зохид гоёор шэмэглэгдэhэн кафедэ зэрлиг шубуунай мяхаар, hарахагаар, hамгатай черносливээр хушоогай яhаар хэдэгэн hэдэй хоол, элдэб хэшэг болон мёдоор хүндэлэн унданууде дурадхана. Эдэ бүгэдэ ресторанайхиhаа үнэтэй бололгон.

Үнэхөөрөө тиимэ гү? Энээниие кооперативай хүтэлбэрилэгшэ И. Поленов тайлбарилба:

— Эдэ хоолойнмай үнэсэн ресторанайхиhаа үнэтэй бэшэ, харин олонхи ушарнуудта хямда. Энэ тухай ниуса үгы. Зарим кооперативай нүүдэл гашуудэлтэ дүй дүршэл үнэтэй юумэр бэшэ, харин хангалгын бүхэнэй hайжаруулжа, эдээ хоол худалдан абахада алмалта, арьбалалта хэжэ мүнгэ олохые hургана. Поникрэхэтэй программые үнэгүй кафедэ уригдагшадта элдэб янзын конкурснууд дурадхадаг. Удаашан дүүрэхэдэ эдэ үэдэхэеэ гэр гэргэхэ кооперативай захиhан микроавтобусуудаар зөөхэ юм. hамөр, мёд, бусадшье амтатай эдеэ бидэ худөө тосхонууда, hархиаг модо үргуулагшадhаа үнэгүйгөөр худалдан абанабди. Зэрлиг шубуунай мяха манда город шадарhи ой модотой газарнуудай егерьнүүд ажаадэг болохонь.

Иигэжэ бага багахаанаар олзо оруулагдана. «Ангушанай гэрэй» эзэд тэрээние оруулжа байхаар хараална. Тэндэ хурим түрэнүүдые, бусадшье бэлэг ёhолнуудые үнгэргэдэг болохонь.

ТОСХОНДО — ГАЗ

ШАКЗИ (Литвагай ССР). Эндэхи барилгын гэрнүүдэтэ, ажа-

ОЛОНОЙ НЮДЭН ХЁРХО

АРАДАЙ ХИНАЛТЫН ХУУДАҺАН

«ХУБИЛГАН ШЭНЭДХЭЛГЭ БА АРАДАЙ ХИНАЛТА»

«Хубилган шэнэдхэлгэ ба арадай хиналта» гэһэн асуудалаар республикын бүхы районуудта арадай хиналтын бүлэгүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй семинар-зүблөөнүүд боложо дүүрэбэ. Тиихэдэ районуудай арадай хиналтын комитедүүд энэ талаар ямар хэмжээнүүдые абажа байнаб, ямар шэнэ юумэн һүүлэй үедэ ажал ябуулгадатнай бии болоноб гэһэн асуудалаар Түнхэнэй районой арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ В. Б. Танхаевта, Хориин районой арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ Б. Д. Цыреновтэ манай редакци хандаһан байна. Тэдэнэй редакцида эльгээһэн харюу бэшэгүүд уншагшадай анхаралда дурадхагдана гээшэ.

УЛТАДАА
АБААДАНА

нонь тэндэхи хүтэлбэрилэгшэдэй тоосоое комитет дээрээ зүбшэн хэлсэнгүй орхёобди.

Һүүлэй үедэ манай районой арадай хиналтын комитет районой прокуратуратай хамта агропромышленна нэгэдэлдэ ажалай журам сахиха, хэлсээнэй гурим баримталха, социалис зөөри хамгаалха талаар асуудалнуудые шалгахадаа, РАПО-гой юридическэ албан ажалдаа харюусалгагүйгөөр хандана, ажахын тоосоо нэбтэрүүлгые бэхижүүлнэгүй, социалис журам, гүрэнэй болон хэлсээнэй уялгануудые сахинагүй, социалис зөөрие бүрин бүтэн байлгаха талаар оролдолго гарганагүй гэжэ элирүүлээ. Мүн үйлэдбэрилэгдэһэн продукциин шанарай түлөө тэмсэл ябуулнагүй. Агропромой ажахынууд болон предприятинуудай хоорондо экономическа нягта холбоон үгы шахуу. Тус шалгалтаар элирүүлэгдэһэн дутуу дунданууд тухай КПСС-эй райкомдо, арадай депутадуудай райсоведэй гүйсэдкомдо дуулгагдаһан байна. Тэдэ дутуу дундануудынь районой агропромышленна нэгэдэлдэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, саашадаа тэдэниие усадхаха хэмжээнүүд абтагдаа.

Бидэнэр ажахынуудта гаража, шалгалта хээд, тэндэнь нүүдэл заседанинуудые үнгэргэнэбди. Ниитын адууһа малай үбэлжэлгын асуудалаар, районой «Мир», «Маяк» колхозуудта нүүдэл заседанинууд үнгэргэгдэбэ.

Мүн районой арадай хиналтын комитет өөрынгөө ажал олондо мэдээсэжэ байха зорилгоор Мон, Ёнгорго, Мойһото нютагуудта хүн зоноор уулзалгануудые үнгэргөө.

Районой «Саян» газетэдэ саг үргэлжэ «Арадай хиналтын хуудаһан» толилогдоно. 1987 оной һүүлэй 5 һарын туршада тэндэ 18 статья болон рейднүүдэй материалнууд, финансова болон худалдаа наймаанай гурим эбдэгшэд тухай 4 фельетон толилогдоо.

Хэды тиигэбэшье ажалдамнай дутуу дунданууд бии байһаар. Илангаяа арадай хиналтын штатнабэшэ таһагууд хубилган шэнэдхэлгын хэрэгтэ үшөөл хам оролсоодүй гээшэ. Теэд шэнэ сагай эрилтээр хүдэлхын тула бидэнэр өөһэдөөшье һуранабди, бусад хүнүүдыешье һурганабди.

В. ТАНХАЕВ,
Түнхэнэй районой арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ.

ШАНГА
ЭРИЛТЭТЭЙГЭЭР

Манай Хориин районой промышленна предприятинуудай, эмхи зургаануудай, совхозуудай арадай хинагшад урдаа табигдаһан харюусалгатай зорилгонуудаа эрид шууд бэелүүлхын тула бии байгаа арга боломжонуудаа бултыень шахуу ашагтайгаар хэрэглэн, хамаг хүдэлмэриеэ партиин XXVII съездын эрилтэнүүдтэй тааралдуулан ябуулха гэжэ оролдоно.

Мүнөө район соо арадай хиналтын 49 бүлэг хүдэлнэ. Тэдэнэй олонхинь дааажа байһан тушаалта уялгаяа харюусалга ехэтэйгээр дүүргэхэ гэжэ оролдоно. Тиин үйлэдбэриин хэрэгүүдтэ һайнаар нүлөөлнэ. Энэ талаар «Бурводстройн» барилгын управлениин нүүдэл-оньһожоруулагдамал колоннын арадай хиналтын бүлэг (түрүүлэгшэнь В. В. Павлов) эдэбхи үүсхэл ехэтэйгээр хүдэлнэ. Бүлэгэй гэшүүд үйлэдбэриин түрүүшүүл болон эдэбхитэйшүүлтэй хамта барилгын хэгдэжэ байһан газарнуудаар ябажа, хамтын шалгалтануудые үнгэргэнэ, дайралдаһан дутуу дундануудыень саг дары усадхуулна, хүдэлмэриин шанар һайжаруулна, үйлэдбэриин жаяг журам бэхижүүлхын түлөө тэмсэнэ.

Бүлэгэй гэшүүд харуулан ойлгууламжын хүдэлмэридэ онсо анхаралаа хандуулдаг. Тэдэнэй хүсөөр «Халаахай» болон «Сахилгаан» хуудаһанууд гаргагдажа, ажалай журам эбдэһэн хүнүүд тухай тэндэнь бэшэгдээд, олоной анхаралда табигдана, нүхэдэй шанга шүүмжэлэлдэ хүртэнэ.

Районой түбэй больницын арадай хиналтын бүлэгэй гэшүүд олоной этигэл найдабари харюулмаар хүдэлмэриеэ ябуулна. Энэ хэрэгтэ бүлэгэй түрүүлэгшэ Т. С. Батуевай оруулһан хубита ехэ гэжэ тэмдэглэлтэй. Эндэ шалгалтанууд саг үргэлжэ хэгдэжэ байдаг. Тэдэнь хүн зоной бэеын элүүрые хамгаалгада ихэлэ туһа боложо үгэнэ.

Арадайнгаа хинагшадай шалгалтын дүнгүүдээр тус больницын хүтэлбэрилэгшэд шиидхэхы удхатай хэмжээнүүдые саг соонь абадаг юм.

Хориин поселково Советэй дэргэдэ байгуулагдаһан арадай хиналтын бүлэгые коммунист А. Ц. Цыренов хүтэлбэрилнэ. Тэрэ харюусалгатай уялгадаа нарин нягтаар хандажа, Советэй харьяата газарта оршодог Майла, Анинск һууринуудай хүн зоной байра байдалые, үйлсэ гудамжануудые болбосон түхэлтэй болгохо хэрэгтэ анхаралаа ехээр хандуулжа, урагшатай ажал эдэбхитэйгээр ябуулһан байна.

Нэгэ зарим ажалша коллективүүдэй арадай хиналтын бүлэгүүд бүхы хүдэлмэриеэ хубилган шэнэдхэлгын эрхэ байдалай эрилтэнүүдтэ харюусамаар эмхидхэжэ шаданагүй. Энэ талаар Хасууртын, Хүлэй, Анаагай совхозуудай, ажахынууд хоорондын лесхозой, Дээдэ-Үдын леспромхозой, шубуунай инкубаторна станциин арадай хиналтын бүлэгүүд хүдэлмэриеэ ханамжагүйгөөр эмхидхэнэ, коллективүүдэйнгээ гэшүүдэй этигэл найдабариие харюулжа шаданагүй. Юуб гэхэдэ, дурдагдаһан совхозуудай парткомуудай секретарьнууд арадай хиналтын бүлэгүүдэй түрүүлэгшэнэрэй хүдэлмэриие зүбөөр хүтэлбэрилэн ябуулха хэрэгтэ анхаралаа багаар табяа гэхэдэ, алдуу болохогүй байна. Эндэ түрүүлэгшэнэрынь саг үргэлжэ һэлгэгдэжэ байгаа. Мүн бидэнэй — районно комитедэй зүгһөө тэдэ бүлэгүүдэй хүтэлбэрилэгшэдтэ саг дарыдань туһаламжа үзүүлэгдээгүй гээшэ.

Ашангын, Хандагайн сельскэ Советүүдэй арадай хиналтын бүлэгүүд олоной анхарал татамаар, шанга эрилтэтэйгээр хүдэлмэриеэ эмхидхэнэгүй. Тээмэндэ үнгэргэгдэһэн районой арадай хинагшадай семинар дээрэ тус бүлэгүүдэй түрүүлэгшэнэр И. И. Черных, Л. А. Родионова гэгшэдэй хүдэлмэридэ дайралдаһан дутуу дунданууд тухай заагдаһан, хэлэгдэһэн байна. Тиимэһээ эдэ нүхэднай нютаг нугынгаа хүн зоной найдал харюулха шадалтай байха ёһотой гээд һанагдаха юм.

Совхозуудай бүхы һү һаалиин фермэнүүдэй дэргэдэ арадай хиналтын постнууд эмхидхэгдэнхэй. Тэдэнэй гэшүүд түсэбтэ даабаринууд болон абаһан социалис уялгануудаа дүүргэхын тула һаналаа ходо табижа, хэгдэһэн ажалай шанар һайжаруулхын тула таарамжатай хэмжээнүүдые абана.

«Георгиевский» совхозой Амгалантын, Үдын совхозой Баян-Голой, Дээдэ-Тайлсын совхозой түб һууриндахи фермэнүүдэй арадай хинагшад даалгагдаһан хэрэгтээ эзэн ёһоор хандажа, коллектив соогоо дайралдаһан дутагдалнуудые тэрэ дарыдань усадхажа, үйлэдбэриин эмхидхэл һайжаруулгада гол анхаралаа табиһан байдаг. Тиимэһээ эдэ фермэнүүдтэ ажалайньшье бүтээсэ дээшэ, һааһан һүнэйньшье шанар һайн байдаг гээшэ.

Шэнэ жэлэй гараад байхада, арадай хиналтын районно комитет али зэргээр хүдэлжэ байна гээшэб, олоной нюдэнэй хёрхые эдэбхитэйгээр хэрэглэжэ шадана гү гэһэн асуудалнуудта харюусаха хэрэгтэй болоно. Шалгалтануудые хэжэ, дайралдаһан дутуу дундануудые усадхаха талаар хэгдэһэн һайшаалтай хэрэгүүдэймнай хажуугаар, олоной хараада табигдангүй, шанга шүүмжэлэлдэ гаргагдангүй орхигдоһоншье зүйлнүүд дайралдана. Саашадаа эдэ бүгэдые усадхахадамнай, штатнабэшэ таһагууднай мэдээжэ туһаламжа үзүүлхэ зэргэтэй.

Тэдэнэй дундаһаа промышленность болон худалдаа наймаанай таһагууд муу бэшээр хүдэлнэ, бэлдэгдэһэн асуудалнуудынь арадай хиналтын районно комитедэй заседанинууд дээрэ хаража үзэгдэһэн байха юм. Тус таһагуудые даагшанараар һунгагдаһан коммунистнууд Н. И. Филимонов, Л. М. Шатская гэгшэд тушаалта уялгаяа муу бэшээр дүүргэнэ.

Харин транспорт болон хэлхеэ холбооной, мал ажалай таһагууд үшөөл һулаар хүдэлнэ. Урдаа табигдаһан зорилгонуудаа хүсэдөөр бэелүүлжэ шаданагүй. Эдэ таһагуудай хүдэлмэриие хүтэлбэрилэн ябуулхаар табигдаһан В. Е. Рубцов, Д. Д. Дариев гэгшэд энэ харюусалгатай ниитынгээ уялгые хайша хэрэгээр дүүргэнэ. Жэлһээ жэл бүри дайралдадаг дутагдалнуудтаяа эбсэшөөд, таарамжатай хэмжээнүүдые огто абанагүй.

Мүнөө районой ажахынуудта түл абалгада бэлэдхэлэй хүдэлмэри дүүрэжэ байна. Эхэ хонидой отаранууд дээрэ хурьга абалгын халуун хаһын үедэ сэг зуурын постнууд эмхидхэгдэхэ, ходо шалгалтанууд хэгдэжэ байха ёһотой.

Республика соо үүсхэл гаргаһан манай Хориин районой хүдөөгэй ажалшад ниитын адууһа мал гарзалуулангүй ондо оруулжа, һү, мяха ехээр үйлэдбэрилжэ, гүрэндэ тэдэниие тушааха талаар даабаринуудаа амжалтатайгаар дүүргэхэ, түл олоор абажа, тобир тарганаар түлжүүлхэ уялгатай. Энэ хэрэгтэ арадай хинагшадшье хубитаяа оруулхал байха.

Б. ЦЫРЕНОВ,
Хориин районой арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ.

АЛШААДТА ТУҺАЛНА

горитой хубитаяа оруулха гэжэ шиидээ. Тэдэнэр үбһэ тэжээл гаргашалха, тэжээл буйлуулха, ажалай журам сахиха гэхэ мэтын үдэр бүри гаража байдаг асуудалнуудые шанга хиналта доро абанхай. Тиигэжэ мал ажалай продукци үбэлэй сагта ехээр үйлэдбэрилхэ зорилго бэелүүлхэ гэжэ оролдоно.

Үнгэрэгшэ жэлэй ноябрь һарада колхозой арадай хинагшадай хамтын суглаан болоһон байгаа. Һү һаалиин фермэнүүдтэ, малай гүүртэнүүдтэ үгтэһэн үбһэ тэжээл үригдэнэ, хулгайда ороно, ажалай журам эбдэгдэнэ, алмалта, арьбалалта түйлахын түлөө малшад оролдоногүй гэжэ тэрэ суглаан дээрэ шүүмжэлэл гараһан юм. Энээнһээ уламжалан, ниитын малай үбэлжэлгын үедэ һү һаалиин фермэнүүд, гүүртэнүүд болон отаранууд дээрэ арадай хинагшад болон мэргэжэлтэд үдэр бүри дежурлаха гэһэн шиидхэбэри суглаан дээрэ абаһан байна. Тиигэжэ арадай хиналтын эдэбхитэдһээ бүридэһэн постнууд эмхидхэгдээ һэн.

Арадай хиналтын эдэбхитэдэй хүдэлмэри ходо шалгажа байха зорилготойгоор колхозой бүхы фермэнүүд, гүүртэнүүд, отарануудта арадай хинагшадай тусхай журнал бии болгогдоо. Хиналта хэһэн лэ хүн элирүүлһэн дутагдалнууд тухайгаа, тэдэ дутагдалнуудые яажа усадхаха тухай һанамжануудаа дэбтэр соо бэшэдэг болобо. Удаань колхозой хүтэлбэрилэгшэд, зоовет-мэргэжэлтэд болон арадай хиналтын гол бүлэгэй түрүүлэгшэ эдэ шалгалтануудай мүрөөр хэмжээнүүдые абажа, дутуу дунданууд усадхагдадаг болонхой.

Эдэ болон бусад шалгалтануудай үдэр бүри үнгэргэгдэдэг болоһоной ашаар ажалай эмхидхэл ба журам һайжараа, үбһэ тэжээл үрихэ ба үбэршэлхэ ябадалнууд усадхагдаа, малшадай ажалай эрхэ байдал һайжаруулха талаар хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэдэг, түлишэ болон тэжээл гаргашалга һайнаар хинагдадаг болоо.

Заганай колхозой арадай хинагшад дутуу дунданууды гансал элирүүлээд орхидог бэшэ, харин тэдэниие богони болзор соо усадхаха аргатай болоо гэжэ тобшолол хэхэ хэрэгтэй.

Гэхэтэй хамта тус колхозой арадай хинагшад мал үсхэбэрилхэ, хүдөө ажахын һалбари бүридэ шанга хиналта тогтоохо хэрэг һайнаар эмхидхэжэ шадаагүй байһаар.

С. СТЕПАНОВ.
Мухар-Шэбэрэй район.

БҮЛЭГҮҮДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИ ЭДЭБХИЖҮҮЛХЭ

Республикын Арадай хиналтын комитедтэ

КПСС-эй XXVII съездын, партиин ЦК-гай январиин, июниин (1987 он) Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые хүтэлбэри болгон, Баргажанай районой арадай хиналтын комитет хүдэлмэриеэ хубилган шэнэдхэхэ талаар яһала оролдолго гаргана.

Тус районой арадай хинагшад социально-экономическа хүгжэлтын гол асуудалнуудые шиидхэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадаха, шалгалтануудайнгаа ашаг үрэ дээшэлүүлхэ гэжэ эрмэлзэдэг байна.

Байрын гэрнүүдые барилгын асуудалнуудые шиидхэлгын хойноһоо хиналта һайнаар бэелүүлэгдэнэ. Байрын гэрнүүдые ашаглалгада оруулха, барилгын шанар шалгаха, зүбөөр хубаарилха хэрэгые арадай хиналтын комитет наринаар шалгадаг болонхой. Эрхэтэдэй хубиин ажахы болон предприятинуудай хамһабариин ажахы хүгжөөхэ асуудалнуудаар арадай хинагшад горитой хүдэлмэри ябуулна.

Арадай ажахыдахи ноосэнүүдые элирүүлхэ, үйлэдбэри дээрэ гурим ба журам бэхижүүлхэ, архидалгатай тэмсэхэ, алмалта ба арьбалалта түйлаха талаар арадай хинагшадай ажал ябуулга эдэбхижээ.

Үнгэрэгшэ жэлдэ эдэ асуудалнуудаар 28 предприяти ба организацинууд шалгагдажа, 17-ниинь комитедэй заседани дээрэ хаража үзэгдөө. Аяар 66,8 мянган түхэригэй зөөри эзэн буса ябадалһаа боложо үригдөө, дутаагэжэ элирүүлэгдээ.

Агропромышленна нэгэдэлэй ажал ябуулгые комитет хиналтадаа абаа. Колхоз, совхозуудай үйлэдбэрилһэн продукциин шанар, таряа тарилга ба таряа хуряалга, малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлэй ябаса гэхэ мэтын асуудалнуудаар арадай хиналтын комитет һонирходог байна. Эдэ болон бусад асуудалнуудаар шалгалтануудые үнгэргэһэнэй ашаар гүрэнэй түсэбүүд урагшатайгаар дүүргэгдэдэг болоо.

Арадай хиналтын органуудай штатнабэшэ таһагууд бэхижүүлэгдэнхэй. Районой арадай хиналтын комитедэй штатнабэшэ инспекторнүүдэй хахадынь һүүлэй хоёр жэлэй туршада һэлгэгдээ. Арадай хинагшадай 70 процентнь ажахынууд болон предприятинуудай экономистнууд, мэргэжэлтэд юм.

Гэхэтэй хамта Баргажанай районой арадай хиналтын комитедэй ажал ябуулгын хэмжээн хубилган шэнэдхэлгын мүнөө үеын эрилтэнүүдтэ гүйсэд харюусанагүй. Комитет үшөөл хүдэлмэриеэ гүйсэд зохёохы ёһоор, шэнээр ябуулжа шадаагүй байһаар.

Комитет штатнабэшэ таһагуудые, арадай хиналтын бүлэгүүдые хойшолуулшагүй зорилгонуудаа бэелүүлхэ хэрэгтэнь залан шууд шэглүүлжэ шадаагүй байһаар. Зарим таһагуудынь хүдэлмэриин түсэбүүдгүй зандаа.

Ажал хэнгүй олзо олохо ябадалтай болон бусад муу муухай үзэгдэлнүүдтэй шанга тэмсэл ябуулагданагүй. Зарим колхоз, совхозуудта адлирхуу асуудалнуудаар 2—3 шалгалта дабхар үнгэргэгдэнэ.

Колхоз, совхозуудай алмалта, арьбалалта түйлаха талаар ажал ябуулгада һайнаар нүлөөлхэ зорилготой зохихо хэмжээнүүдые комитет абанагүй. Жэшээлхэдэ, зарим ажахынууд гүрэндэ һү, мяха, нооһо худалдаха түсэбөө жэлһээ жэлдэ дүүргэнэгүй. Гэбэшье энэ асуудалаар горитой хэмжээнүүд абтаагүй байдаг. Жэшээлхэдэ, Баргажанай совхоздо малай үбэлжэлгын ябаса шалгаһанай дүнгүүд тухай» асуудал хаража үзөөд, үбэлжэлгые һайнаар үнгэргэхэ тухай арадай хинагшад эмхидхэлэй ямаршье хүдэлмэри ябуулаагүй.

Районой арадай хиналтын комитет гол бүлэгүүдэй хүдэлмэри һайжаруулха талаар хэмжээнүүдые абанагүй. Штатнабэшэ инспекторнүүд арадай хиналтын бүлэгүүдтэ туһалнагүй.

Арадай хиналтын бүлэгүүдэй үнгэргэһэн шалгалтануудай дүнгүүд ажалша коллективүүдтэ зүбшэн хэлсэгдэнэгүй, тушаалта нюурнууд дутагдалнуудые усадхаха талаар ямар хэмжээнүүдэй абтаһан тухай коллективүүдтэ мэдээсэнэгүй.

Комитет бүлэгүүдэй түрүүлэгшэнэртэ шанга эрилтэнүүдые табидаггүй байна. Бүлэгүүдэй шалгалтада «Комсомолой прожектор», депутадуудай комиссинууд, профсоюзай болон бусад организацинууд хабаадуулагданагүй. Бодоной, Баргажанай, Шитханай совхозуудай, Баргажанай-Адагай загаһанай комбинадай, Онёогой леспромхозой арадай хиналтын бүлэгүүд хүдэлмэриеэ хубилган шэнэдхэлгын замда оруулаагүй байһаар.

Арадай хинагшадай һуралсал тус райондо һайнаар эмхидхэгдэнхэй гэхын аргагүй.

Эдэ бүхы дутагдалнуудаа усадхажа, саашадаа хүдэлмэриеэ эрид һайжаруулха талаар хэмжээнүүдые абахаар тус арадай хиналтын комитет уялгалагдаа.

АРАДАЙ ХИНАЛТЫН ЭДЭБХИТЭН

Манай фотокорреспондент **С. БАЛДУЕВАЙ** буулгаһан зураг дээрэ Зэдын районой «Мир» колхозой гол бүлэгэй түрүүлэгшэ С. Б. Бадмаевые харанат.

«Буряад үнэн», «Правда Бурятии» газетэнүүдэй редакцинуудай болон арадай хиналтын республиканска комитедтэй хамта үнгэргэһэн «түхэрэн столдо» Содном Болотович уригдажа, хүдэлмэриингөө дүй дүршэл тухай олондо хөөрэжэ үгэһэн байна. Манай газетын декабриин 11-нэй 284-дэхи номерто тэрэнэй хөөрөө уншахада болохо.

«Шалгалтын хүдэлмэридэ эгээл шухалань юуб гэхэдэ, шалгалтынгаа үндэһөөр асууха, эрилтэ табиха, хэмжээ абаха шухала»,— гэжэ нүхэр С. Б. Бадмаев тэндэ тэмдэглэхэ зуураа, хэдэн бодото жэшээ дээрэ хэлээшэеэ батадхаһан байха юм.

С. Б. Бадмаевай хүтэлбэрилдэг гол бүлэгэй ашаг үрэ ехэтэй хүдэлмэриин ашаар «Мир» колхоздо арадай зөөри үбэршэлхэ, хулууха ушар гурбан жэлдэ үзэгдэнэгүй. Финансова журам мүн лэ эбдэгдэхээ болинхой.

В. ТОКТОХОЕВА.

РАЙОНУУДҺАА МЭДЭЭСЭНЭ

ЗАХААМИН

Районой арадай хиналтын комитедэй заседани дээрэ Санагын совхоздо түлишын материалнуудые, электрын элшэ хүсэ алмаха талаар ябуулагдадаг хүдэлмэри тухай асуудал хаража үзэгдэбэ.

Санагын совхозой директор А. Д. Цыбиков, ахамад инженер-механик В. Д. Холхоев, ахамад бухгалтер А. А. Цыренова түлишын материалнуудые, электрын элшэ хүсэ гамтайгаар гаргашалха талаар зохихо хэмжээнүүдые абадаггүй байба. Тиимэһээ эзэн бусаар хандаха ябадал дайралдана гэжэ шалгалта харуулба.

Жэшээлхэдэ, 1987 ондо 3292 литр А-76 түхэлэй бензин үлүү гаргашалагдаһан байна. Аяар 987 түхэриг зэмэтэй хүнүүд түлэхэ болобо. Тиихэдэ 2 тонно гэхэ гү, али 136 түхэригэй дизельнэ тоһон дутаба. Тоһо хэдэг амһартын соорхой байһан дээрэһээ иимэ дутабари гараа.

Бензин хадагалдаг станци хуушараа. Тиимэһээ түлишын ба түрхисын материалнууд адхарна гэһэн тобшолол хэгдэбэ. Иимэ шэнэ станци бариха хүдэлмэри унжагайруулагдана. Машинануудай ашаагүйгөөр гү, али бага хэмжээнэй ашаа тээгээд ябадаг дээрэһээ бензин ехээр хиидэ галдагдана.

Гэхэтэй хамта 9853 литр бензин районой ДРСУ-да, 2260 литр бензин Санагын сомоной Советтэ худалдагдаа. Зарим машинануудайнь спидометр эбдэрэнхэй.

Тус совхоздо электрын элшэ хүсэн алмагданагүй. 1987 оной 11 һарын туршада 60 мянган киловатт-час гэхэ гү, али 60 түхэригэй элшэ хүсэн түсэбһөө гадуур гаргашалагдаа. Электро-түхеэрэлгэнүүдэй эбдэрхэдэнь, тэдэниие заһабарилха хэмжээнүүд дары абтанагүй.

Эдэ бүхы дутагдалнуудай түлөө совхозой ахамад инженер-механик В. Д. Холхоевто донгодолго соносхогдоод, нэгэ һарынь салингай хэмжээнэй яла түлүүлхэ гэһэн шиидхэбэри комитет баталан абаба.

СЭЛЭНГЭ

Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо ниитын малай үбэлжэлгын, хүдөө ажахын продукци худалдалгын ябаса тухай асуудал тус районой арадай хиналтын комитет хаража үзэбэ.

Малай байранууд саг болзор соогоо һайнаар заһабарилагдаагүй байна гэжэ шалгалта харуулба. 1986 ондо тус колхоз тэжээлэй 16,5 единицэ тэжээлтэй байгаа юм. Харин мүнөө жэлдэ 8,1 единицэ тэжээл бэлдэгдэнхэй. Гэбэшье тэжээл гамнаха, алмаха талаар хэмжээнүүд абтанагүй. Шалгалтын болоһон үдэр тэжээл буйлуулдаг 5 цех хүдэлжэ байба. Гэбэшье зарим цехүүд соонь һолоомо буйлуулха талаар хүдэлмэри ябуулагданагүй. Зооветмэргэжэлтэд үнеэдые ба эхэ хонидые үрэжүүлхэ асуудал һайнаар шиидхээгүй байһаар. Булагай, Тохойн фермэнүүдэй нарай тугалнуудай байдаг байранууд соо ариг сэбэр муугаар сахигдана. 1987 ондо 117 толгой хонин гарзалаад байна. Тэдэ гарзалһан хонид тухай актнууд саг соогоо табигданагүй гэжэ элирүүлэгдээ.

Колхоз хүдөө ажахын продукци гүрэндэ худалдаха талаар 1987 онойнгоо түсэб амжалтатайгаар дүүргэбэшье, һү һаалияа, 1986 онтой сасуулбал, доошолуулаа.

Эдэ бүхы дутагдалнуудтай эбсэжэ байһан колхозой түрүүлэгшэ С. Ш. Очиров, ахамад врач В. П. Халтубаев нэгэ һарынгаа салингай хэмжээнэй яла түлэхэ ёһотой гэһэн шиидхэбэри арадай хиналтын комитет баталан абаба.

ТАРБАГАТАЙ

Тус районой арадай хиналтын комитет «Искра» колхоздо барилга хэхэ, байрын гэрнүүдые заһабарилха талаар хэр зэргэ хүдэлмэриин ябуулагдадаг тухай асуудал хаража үзэбэ.

«Искра» колхозой хүтэлбэри байрын гэрнүүдые бариха, хуушан гэрнүүдые заһабарилха асуудалда анхаралаа бодотоор хандуулнагүй гэжэ шалгалта элирүүлбэ.

Тус колхозой байрын гэрнүүдые заһабарилха хүдэлмэридэ 1987 ондо 88 мянган түхэриг мүнгэн гаргашалагдахаар хараалагдаһан байгаа. Зүгөөр тэрэ мүнгэнэй оройдоол 44 мянганиинь ашаглагдаа.

Колхоздо байрын гэрнүүдые бариха түсэб жэлһээ жэлдэ дүүргэгдэнэгүй. 1987 ондо хонишодто хоёр гэр баригдажа, тэрээндэнь 4,3 мянган түхэриг мүнгэн гаргашалагдаһан байгаа. Барилгын шанар бирагүй гэжэ арадай хинагшад тодоруулаа.

Гадна 1987 ондо амбулатори, һүнэй комплексдо тугалнуудай шэнэ байра баригдаа, гахайн поршоонхонуудые түлжүүлхэ байра баригдажа байнхай. Эдэ барилгануудтань 59 мянган түхэриг гаргашалагданхай.

Аптекэ, байрын нэгэ гэр барилгада үшөө 17 мянган түхэриг гаргашалагдаа.

Эдэ болон бусад барилгада мүнгэ хэмһээ үлүү ехээр гаргашалһанайнь, түсэбгүйгөөр барилга хэжэ байһанайнь түлөө «Искра» колхозой түрүүлэгшэ В. Л. Максимовта, ахалагша прораб Т. А. Яковлевта арадай хиналтын комитедэй шиидхэбэреэр донгодолго соносхогдобо.

ЭГТЭЙ ҺОНИН ХҮН

энэ электро-гагнууршан ямар нэгэ нюусатай ха гээд заримдаа һанахаш. Заримашуулаймнай шахтерой стаж дүшөөдшье жэл хүсэһэн байдаг. Теэд иимэ ехэ этигэл, найдалда хүртэдэгшьегүй байжа болохо. Тиигэжэ Петр Ивановичай нюусыень таахые, тайлбарилхые оролдоё.

Нэгэтэ тракторайнгаа түлишын бак насос хоёрые холбодог соргохо носожо байбаб. Арайхан гэжэ обёормоор нүхэн байбашье, туулган нялдажа үгэхэ юм бэшэ даа. Зобошобоб. Энэ үедэмни Петр Иванович ерээд: «Асал даа»,— гэһэн бэеэрээ, ойр зуура соо носоод, бэлэн болгожорхёо һэн.

Арадай хинагшад П. И. Воробьев, кладовщик Н. Н. Соловцова, крановщик Т. И. Урусова гурбан шахтын буфедэй хүдэлмэри, газар доро хүдэлжэ байһан хүдэлмэришэдые эдеэ хоолоор хангалга саг үргэлжэ шалгаха даалгабарияа һайнаар дүүргэнэ гэхэ хэрэгтэй.

Үнгэрһэн жэлэй август һара соо болоһон шалгалтын үедэ шахтёрнуудта үглөөгүүр худалдагдаһан колбаса муу шанартай байһан юм. Энээнэй дахинаа дабтагдахагүйн тулада Петр Иванович яһала ябадал хэһэн байха.

П. И. Воробьевой хүдэлмэриинь газарай сонхонууд бэлэн болгогдоһон продукциин склад тээшэ гарадаг. Тиимэһээ тэрэ заримдаа складһаа хэн нэгэнэй мотоциклаар гү, али машинаар, үгы гэбэл хүнэгөөршье һаань, нүүрһэ абаад гаража ябахые оло дахин обёорһон байха юм. Тиимэһээ нэгэтэ эндэһээ хэды шэнээн шулуун нүүрһэнэй дүтын айлнуудай пеэшэн уруу ородогые багсаамжалан тооложо үзэхэдөө, хэдэн вагон гэжэ тодоруулба. Арадай хинагша энэ ажаглалта тухайгаа предприятиингаа захиргаанда мэдүүлээ һэн. Тэрээгээрнь мүнөө шалгалта боложо, энэ талаар зүб шиидхэбэри гаргагдажа, хэмжээн абтажа байна.

Манай шахтын хүдэлмэришэн Петр Иванович Воробьевые харуулһан хоёр жэшээһэймнай өөһэдөө зүб тобшолол хэжэ, ехэ һонин хүн даа гэжэ хэлээшыемни дэмжыт гэхэ һанаатайб. Энэ хүмнай үнэхөөрөө коллективэйнгээ этигэл, найдабариие харюулжа, арадай хиналтын эдэбхитэдэй тоодо ябахал ёһоороо ябана бшуу.

А. СЕРЕБРЕННИКОВ,
«Гусиноозёрская» шахтын арадай хиналтын гол бүлэгэй түрүүлэгшэ, түмэршэ дархан.

ЭРХИМҮҮД ШАГНАГДАБА

Буряадай АССР-эй Арадай хиналтын комитедэй тогтоолоор хиналтын органуудта удаан саг соо, ашаг үрэ ехэтэйгээр хүдэлмэрилһэн удаадахи эдэбхитэд **Хүндэлэлэй грамотануудаар** шагнагдаба:

А. Ц. Цыренов — Хориин районой арадай хиналтын комитедэй барилгын ба барилгын индустриин таһагай штатнабэшэ инспектор, **Л. Ф. Хардаев** — Буряадай АССР-эй арадай хиналтын комитедэй малай ба загаһанай промышленностиин таһагай штатнабэшэ инспектор, **А. Г. Трофимов** — Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшын орлогшо, **И. А. Ильин** — Улаан-Үдын арадай хиналтын городской комитедэй ажалшадай дурадхалнууд болон гомдолнуудай бюрогой штатнабэшэ инспектор, **Г. П. Маханов** — Улаан-Үдын арадай хиналтын городской комитедэй дурадхалнууд болон гомдолнуудай штатнабэшэ бюрое даагша, **А. Б. Вагошинов** — Бэшүүрэй районой арадай хиналтын комитедэй элүүрые хамгаалгын ба социальна хангалгын штатнабэшэ таһагые даагша, **Н. М. Балаганский** — Мухар-Шэбэрэй районой арадай хиналтын комитедэй штатнабэшэ инспектор, **В. С. Чертовских** — Тарбагатайн районой арадай хиналтын комитедэй ажалшадай дурадхалнууд болон гомдолнуудай талаар штатнабэшэ бюрое даагша, **В. И. Семенов** — Түнхэнэй районой арадай хиналтын комитедэй гэшүүн, **Д. А. Московцева** — Улаан-Үдын авиазаводой арадай хиналтын комитедэй гэшүүн, **С. И. Григорьев** — Кабанскын районой Байгалай ОПХ-гай арадай хиналтын бүлэгэй гэшүүн, **В. Ж. Цыренжапов** — Хяагтын районой Алтайн совхозой арадай хиналтын гол бүлэгэй түрүүлэгшэ, **Ц. Ц. Лубсандоржиев** — Сэлэнгын районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой арадай хиналтын гол бүлэгэй түрүүлэгшэ, **Л. С. Кривун** — Сэлэнгын районой арадай хиналтын комитедэй таһагай штатнабэшэ инспектор, **Т. В. Мальцева** — Баунтын районой арадай хиналтын комитедэй штатнабэшэ таһагые даагша, **М. А. Кузьмин** — Хойто-Байгалай районой арадай хиналтын Северобайкальскын городской комитедэй транспорт ба хэлхеэ холбооной талаар штатнабэшэ таһагые даагша.

Түрэл нютагаймнай түүхэһээ

САЙХАНАЙН ТАПХАР

Хадын нюусанууд

ЗАХААМИНАЙ буряадуудай дунда нэгэ һонирхолтой домог түүхэ бии юм. Тэрээн соо иигэжэ хэлэгдэдэг: «Сайханайн Тапхар гэжэ хада эрид эгсэ, хабсагай шулуутай. Энэ хадын оройдо джунгариин сэрэгүүд олон үдэр соо хараалта дайсадһаа бэеэ хамгаалжа байгаа. Хадын оройдохи тунгалаг нуурһаа сэрэгшэд мориёо нэгэ доро уһалжа, хорин үдэрэй уһанай нөөсэ абана. Дайсад хабсагай өөдэ абиржал, абиржал байна. Юһэдэхи һүниин һарын толондо хада дээрэ намдан замхаба. Унтаһан сэрэгшэд алуулһан хүнүүдтэеэ зэргэлээд хэбтэнэ. Джунгариин сэрэгшэ бүргэдүүд дайсадаа хадын үндэрһөө доошонь хаяа. Үглөөдэрэй улаан наранаар илалта туйлаһанай дурасхаал болгон, джунгариин сэрэгүүд хадын оройдо нэгэ хэдэн сэрэгэйнгээ хэрэгсэлнүүдые, һэлмэ, жада ба нэгэ томо хүлэр (бронзо) тогоо орхибо. Энэ шуһата хэрэг 1758 оной зунай һарын тэг дунда болобо».

Тэрэ хүлэр (бронзо) тогоо бэдэржэ асарха зорилготой, тон һонирхолтой ба эрэлхэг зоримгой аяншалга Аюша Жапозич Доноев багшатаяа Санагын эдир хизаар шэнжэлэгшэд 1962, 1963 онуудай зунай һарада хэһэн юм. Энэ нюусатай хада тээшэ А. Ж. Доноевой (мүнөө Шара-Азаргын дунда һургуулиин буряад хэлэнэй ба литературын багша, Захааминдаа мэдээжэ хизаар ороноо шэнжэлэгшэ) бүлэгэй ошоһон тухай Б. Кимэй «Домог түүхын зүргөөр» гэһэн очерк соо «Молодёжь Бурятии» газетын 1963 оной июниин 12-ой номерто бэшээтэй байдаг.

Энэ хүлэр томо тогооной түүхэ иигэжэ эхилһэн байдаг: «Чингис хаанда гурбан томо хүлэр тогоон байһан юм ха. Тэдэниие Энэдхэг орондо шудхаад, һүүлдэнь Чингис хаанда бэлэглэһэн түүхэтэй. Эдэ тогоонуудай нэгыень монгол археологууд 1930-аад онуудта оронойнгоо газар дээрэһээ оложо, Монголой гүрэнэй хизаар ороноо шэнжэлэлгын музей соо табиһан юм. Энэ тогоон соо нэгэ доро хэдэн арбаад хониной мяха хэжэ, олон сэрэгшэдтэ хоол шанадаг байгаа. Бэшэ хоёр тогоониинь түүхын хүлгөөтэ хуби заяагаар Захааминай дайда дээрэ асарагдаһан гэхэ.

1730 он гараад байба. Монголой баруун-хойто зүгтэ оршодог Джунгари орон. Энэ үедэ эндэ Халхын ба Джунгариин хаашуулай хоорондохи дайн эхилбэ. Энэ шуһата эбүүн дайн олон арбаад жэлнүүдтэ үргэлжэлһэн юм. Канси гэжэ Халхын хаан джунгариин эрэлхэг зоригтой сэрэгүүдые бута сохихыень олон мянган сэрэгүүдээ эльгээһэн юм. Джунгариин Цэбээн Рабдан хаан тэдэнэй урдаһаа табин мянган морин сэрэгшэдые табижа, халхын сэрэгүүдые бута сохиһон байна. Хэдэн жэлэй үнгэрһэн хойно хашардаггүй Канси хаан бүри олон мянган сэрэгүүдээр Джунгарида добтолон оробо. Зуун мянган джунгариин морин сэрэгшэд тэдэнтэй тэмсэжэ, илалта туйлаһан байдаг. Энэ арбаад жэлнүүдэй дайнай үедэ тоогоороо олон халхын сэрэгшэд үсөөхэнөөрөө ябадаг джунгариин морин сэрэгшэдтэ ходо добтолдог һэн.

1758 оной хабар халхын сэрэгшэдэй томохон отряд Түнхэнэй һарьдагууд тээшэ джунгариин үсөөншэг морин сэрэгшэдэй хойноһоо дахажа ошоһон байдаг. Джунгариин сэрэгшэд энэ замдаа хоёр томо тогоо шэрэжэ ябаһан байна. Хэдэн зуун жэлнүүдэй үнгэрһэн хойно джунгариин сэрэгүүдтэ хайшаншьеб гээд ороһон эдэ хоёр томо тогоонууд Чингис хаанайшье байжа болоо.

Санага нютагһаа 200 модондо оршодог Түнхэнэй һарьдагуудай хажуудахи Сайханайн Тапхар гэжэ хада дээрэ энэ джунгариин үсөөхэн морин сэрэгшэд бэхижүүлгэ хэжэ, халхын сэрэгүүдэй урдаһаа тэмсэһэн түүхэтэй. Энэ хадын урда ногоон тала нэмжынэ, эгсэ эрид хабсагайтай хада дабагдашагүй хэрэм боложо харагдана. Энэ хадын орой утаашаа долоон зуун, үргэнөөрөө гурбан зуун метр зайтай юм. Хада дээрэхи шулуунуудай дундаһаа булаг гаража, нэгэ ехэ шулуунай дунда түнхеэтэй нүхэ дүүргэн урдана. Олон үдэрэй тулалдаанда джунгариин сэрэгшэд эндэ илалта туйлаһан юм. Энэ илалтынгаа баярта тэдэнэр дайнайнгаа газарта хэдэн сэрэгэйнгээ хэрэгсэлнүүдые, һэлмэ жада ба нэгэ томо хүлэр тогоогоо орхиһон», —гээд тэрэ домог соо хэлэгдэнэ.

Сайханайн Тапхар гэжэ хадын нюусануудта энэ һонирхолтой аяншалгынгаа урда тээ А. Ж. Доноевой бүлэг жараад онуудай эхеэр ехэ бэлэдхэлэй хүдэлмэри хэһэн юм. Һурагшад нютаг нугынгаа энэ хадын домог түүхэ мэдэхэ хүнүүдээр, үндэр наһатай үбгэд, хүгшэдөөр ба ангуушадаар хөөрэлдөө. Эдэ үндэр наһатай хүнүүдэй зариманиинь залуу ябахадаа, энэ хадын оройдо томо тогоо хараһанаашье хэлэдэг һэн. Тэрэ томо тогооной хэбтэһэн газарта хүнүүдэй дүтэлхэдэ, сэлмэг тэнгэри гэнтэ үүлээр бүрхэжэ, аадар бороон хада дээгүүр шууяатайгаар адхаран үнгэрдэг гэлсэдэг. Оронойнгоо түүхын эрдэмтэдтэй энэ бүлэгэй гэшүүд бэшэг бэшэлсэдэг һэн. Эрдэмтэд Джунгариин түүхэ ба Чингис хаанай гурбан хүлэр тогоон тухай һонирхолтой мэдээсэлнүүдые тэдээндэ эльгээгээ бэлэй. Кружогой гэшүүд өөһэдөөшье монголшуудай урданай түүхэ тухай номуудые уншаһан, шудалһан байдаг.

Захааминай үндэр наһатай хүнүүд мүнөөшье иигэжэ хэлсэдэг: «Санагын дасанай ламанар революциин урда тээ аза талаан боложо, Захааминай газар дээрэһээ нэгэ томо хүлэр тогоо олоод, тэрэнээ бага бага хэһэгүүдээр буталжа, «Чингис хаанай эрдэниин зүйл гээшэ» гэжэ хүн зоной дунда тараажархиһан юм». Хоёрдохи тогоониинь Захааминай газар дээрэ үгы болошоһон түүхэтэй. А. Ж. Доноевой бүлэг энэ тогоое Түнхэнэй һарьдагуудай хажуудахи, Сайханайн Тапхар хадын орой дээрэ зуун жэлнүүдэй туршада булагда булагдаһаар газарай хүрьһэн доро орошоод хэбтэнэ гэжэ магад зүбшье тобшолол хэһэн байжа болоо. Хэрбээ энэ бүлэг тиихэдэ хадын оройдо тогоо олоо һаа, археологиин ехэ нээлтэ хэхэ байгаа. Тиигэбэшье тэдэнэр тэрэ аяншалгадаа хадын оройһоо түмэр ба хүлэрөөр бүтээһэн сэрэгэй зарим хэрэгсэлнүүдые оложо асарһан байдаг. Хэдэн жэлэй урда тээ А. Ж. Доноевой һурагшань байһан хүн энэ хадын оройһоо джунгариин сэрэгүүдэй пленэдэ абтаһан хүнүүдтэе хүлдэнь угладаг жэбэршэһэн түмэр тушаа оложо асарһан юм. Мүнөө эдэ түүхын үнэтэ зүйлнүүд Шара-Азаргын дунда һургуулиин хизаар ороноо шэнжэлэлгын музей соо табяатай байдаг.

Хангай баян Захаамин буряад арадайнгаа түүхын һонирхолтой нюусануудаар элбэг газар дайда хадаа хэзээ нэгэтэ тэдэнээ нээлгэжэ, олониитые һонирхуулха бэзэ гэжэ найдагдана.

С. БАБУЕВ,
БИОН-ой хүдэлмэрилэгшэ.

Уласхоорон
Шэнжэ

БУХЭЕВРОПЫН ГЭРЭЙ ҮНДЭҺЭ

Дэлхэйн политическэ календарь жэлэй дүрбэн сагта хубаагдаһан бэшэ, тиимэһээ дипломатическа ажал ябуулга таһалгаряагүй байха шэнжэтэй. Январь һарада уласхоорондын байдалые улам һайжаруулха, урда урдаһаа туласа татагдаһан сэрэгэй хүсэнүүдые бага болгохо замда саашадаа хүгжэлтэ туйлаха үсэд шанга хүсэлэл оролдолго Советскэ Союзаар үргэлжэлүүлэгдэжэ байна. Тиимэ хүсэлэл оролдолгын гаргагдажа байһан газар Баруун Европо: СССР энэ регионой оронуудай бидэндэ хүршэнэр, алишье талада ашатай туһатай харилсаа холбооной хэрэгтэ хамжагшад байхыень хараха хүсэлтэй. Европодохи хэрэгүүдэй урдын тогтонижошоһон һанамжанууд болон шиидхэгдээгүй асуудалнуудһаа эшэ үндэһэтэй бэрхэшээлнүүдые усадхалга хадаа СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр Э. А. Шеварднадзиин эдэ үдэрнүүдтэ албанай хэрэгээр ФРГ болон Испани ошолгын уг зорилго болоно.

Бонн болон Мадридта болоһон хөөрэлдөөнүүдэй үедэ буу зэбсэгүүдые хуряан абалгын асуудалнуудай гол һуури эзэлһэн ойлгосотой ааб даа. Дунда зэргын ба бага зайда буудагдаха ракетэнүүдые усадхаха тухай Вашингтондо гар табигдаһан Договор буу зэбсэгүүдые хуряан абалгын хэрэгые үргэнөөр, залан сэхээр бэелүүлгэдэ яахадаашье эхи заха болохо ёһотой гэһэн нэгэ һанамжатай байһанаа эдэ хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадагшад элирхэйлээ. Тиигэхэ зуура Европын аюулгүй байдалай элдэб талануудта, тэрэ байдалые бэхижүүлгэдэ ФРГ ба Испаниин ямар үүргэ дүүргэхэ байһанда анхарал ехээр хандуулагдаа.

Юрын буу зэбсэгүүдые «хүсэлдүүлхэ» түсэбүүдэй аюултай, тиимэ юумэн хэгдэхэ ёһогүй гэжэ совет талын тэмдэглэһэн ушарта мүнөө баруун лэгшэд анхарал ханду ракетэнүүдые усадха туйлагдаһанай һүүлээр дүүдтэ тиимэ түсэбү ушартай холболдуула агаарай хилые дабан шэнэ түхэлэй зэбсэгүү нэ түхэлэй ракетэнүү даха далита ракетэнү «харагдахагүй» тусхай лёдуудые тараан то халнууд тэндэ харагда «Вашингтон пост» газе Тиигэхэ зуура баруун лын буу зэбсэгүүд бо нүүдэй хэм хэмжээнэй гэһэн үгэ хүүр гарана бодото хэрэг бэелүү огто харагданагүй. Гэхэ лэлтэйгээр хэрэглэгдэхэ лалсан, юрын буу зэбс рэлдөө эхилхээр Совет

Уласхоорондын байда һаа гадуур Бонн боло һон хөөрэлдөөнүүд д лын харилсаануудай ас һан байха юм. Дурсагд тэ баталагдаһан хэлсээ хадаа политическэ, эко гой талаар харилсаа хө хэхэ арга олгохо боло мэдэржэ байһанай ёһо һэн хөөрэлдөөнүүд «Бүх шаа хараа бодолые бо лүүлгэдэ бидэниие дүтэ Һаа Ураал хүрэтэр нэм гэн ниитэ оршон байда ропо хадаа политическэ тай гүрэнүүдэй амгала оршон ажаһууха «гэрэ хал.

ГУРИМШУУЛГАДА США ҺААД УША

Түбэй Америкын табан ороной президентнүүдэй Коста-Рикын ниислэл Сан-Хоседэ һаяхан болоһон уулзалгын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ талаар Никарагуагай правительство һүүлэй үдэрнүүдтэ хэдэ хэдэн алхамуудые хэбэ. Республикадань эсэргүү империалис ээрхэг түримхэй харата ябуулгануудай улам үргэдхэгдэһэн ушарһаа 1982 ондо Никарагуада тогтоогдоһон онсо байдал январиин 19-дэ болюулагдаа. Никарагуан арадта эсэргүү гэмтэ ябуулгануудые хэһэн контрреволюционернүүдые сүүдлэжэ байһан сомосовецуудта эсэргүү трибунал правительствын тусхай декредээр мүн тэрэл үдэр усадхагдаа. Эдэ хэмжээ ябуулгануудтай нэгэн доро Никарагуагай правительство буудалдаагаа болюулха тухай хөөрэлдөөнэй шэнэ раунд контрреволюционернүүдтэй январиин 27—28-да Коста-Рикын ниислэлдэ үнгэргэхэ гэжэ дурадхаа.

«Никарагуа амгалан байдалай хэлсээнүүдтэ юрэ гар табяа бэшэ, харин тэдэниие хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлхээр бэлэн», — гээд президент Даниэль Ортега журналистнуудта мэдүүлээ. Бүгэдэндэ мэдээжэ болоһоной ёһоор, имагтал Никарагуагай правительствын бүтэмжэтэй хараа бодол баримталһанай ашаар Коста-Рикэдэ болоһон уулзалгын дүнгөөр хамтын документ баталан абтаһан байна. Тэрэ документ дотор Түбэй Америкын оронуудай президентнүүд эб найрамдалай түсэбые, тэрэ тоодо региондохи зэбсэгтэ бүридэлнүүдэй ябуулгануудта хариин туһаламжа болюулхые хараалһан пунктнуудые бэелүүлхэ тон шухала гэжэ тэ

Америкын Си-би-эс тэ дэглэһэнэй ёһоор, Ник тайбан үүсхэл «Рейганэй тын сошордомо ушарал захиргаан энэ регион римшуулгын үедэ бэр зэмые Никарагуада то дань эсэргүү ээрхэг т үргэлжэлүүлхын тулада гаан» олохобди гэжэ һа нөө харата муухай ябу тан һалаад байхада Са Америкын амгалан бай дото дээрээ бэелүүлэгд рэгтэй бүхы юумэ сүм динис правительствын а нэ үүсхэл тухай Манагуа соносхогдоһон тэрэ үдэ волюцида эсэргүүсэлтэ дидуудта буу зэбсэгээр гые дахин һэргээхэ гэһэ зидент Рейганэй үгэһэн таа. Тэрэшэлэн Никарагу та ябуулгануудые саа лүүлхын тулада Сагаан 100-һаа 270 миллион хүр риин 26-да конгресс эрихэ хүсэлтэй байһани лонхой.

Рейганэй захиргаанай США-да үргэн ехэ зэбүү га үүдхээ. Түбэй Амер хоор забдаһан амгалан яб ушаруулха һэдэлгэ гарга Алан Крэстон Сагаан бай

СТОКГОЛЬМДО БОЛОҺОН УУЛЗ

«Эб найрамдалай, буу зэбсэгүүдые хуряан абахын түлөө зургаанай үүсхэл» гэжэ мэдээжэ болоһон зургаан гүрэнэй (Аргентинын, Грециин, Индиин, Танзаниин, Мексикын, Швециин) толгойлогшонорой уулзалга бүхэн дэлхэйн олониитын анхарал улам ехээр татана. Энэ анхаралай тиимэ байхань зүб, юуб гэхэдэ, уласхоорондын байдалда айхабтар хүндэтэй хүнүүдээр тэрэ үүсхэлэй эхи заха табигдаһан гээшэ.

Эдэ оронуудай хүтэлбэрилэгшэдэй 1985 ондо Делидэ, 1986 ондо Мексикын Истапа хотодо үнгэргэгдэһэн зүблөөнүүд уласхоорондын байдалда шухала удха шанартай хараа шэглэлнүүд болоһон. Дэлхэйн хүн зон январиин 21-дэ Стокгольмдо үнгэргэгдэһэн «зургаанай» гурбадахи уулзалгада ехэ этигэл найдабари түхөөнэ. Элдэб оронуудай телеграфна агентствэнүүд болон телекомпанинуудай үгэһэн тайлбариин ёһоор, тиимэ этигэл найдабари зүбөөр хэгдээ.

Дунда ба бага зайда буудагдаха ракетэнүүдые усадхаха тухай СССР болон США-гай хүтэлбэрилэгшэдэй Вашингтондо хэгдэһэн хөөрэлдөөндэ сэгнэлтэ үгэлгэ, тэрэшэлэн буу зэбсэгүүдые ехээр бүтээн гаргалгые саашадань хизаарлаха ябадалда ашатай туһатай хэмжээнүүд гэһэн асуудалнууд уулзалгын зүбшэхэ зүйлдэ табигдаһан байна. Эдэ асуудалнуудаар һанамжаяа андалдалгын дүнгүүд Стокгольмдо болоһон уулзалгада хабаадагшадай баталан абаһан декларации дотор харуулагдана.

Дунда ба бага зайда буудагдаха ракетэнүүдые усадхаха тухай совет-американ Договор хадаа түүхэтэ алхам боложо, политическэ хүсэл эрмэлзэлэй бии байбал бүхы бэрхэшээлнүүдые дабажа болохо байһаниие гэршэлнэ гээд декларации доторнь тэмдэглэгдэнэ. Тэрэ де нууд буу зэбсэгүүдые хур маар саашадаа дабшаха лоно. Энэ жэлэй түрүүш тегическэ ядерна зэбсэг тые хороохо тухай догов тайгаар СССР болон США рэ документ дотор бии

Тэдэнэр ядерна турш түргэн зогсоохые уряал дайдада ядерна зэбсэг лохогүй гээд документ д

Аргентинын, Грециин, ниин, Мексикын, Швеци шэд гансахан уласхоорон дал бэхижүүлхэ арга зам жануудаа хэлээ бэшэ, ха дын элдэб хуралдаануу Нэгэдэмэл Нацинуудай Ор ябуулгын программада зорилгые бэелүүлгэдэ з туһалалсахаар эрид ш онсолон тэмдэглээ.

Ерээдүйдэ этигэн най ниислэлдэ баталан абтаһа тын онсо шэнжэ шанар рондын асуудалнуудые ветскэ Союзай талаһаа тэйгээр хандадаг болоһо хоорондын политическэ зохид хубилалтанууд хэгд ороной хүтэлбэрилэгшэд һэн мэдүүлгэнүүд дотор дэглэнэ.

Швециин ниислэлдэ бол тэйшүүлэй уулзалгын ула хардуу шанга байдалые һ ганнуудта шэнэ эршэ ор маргалта байхагүй.

Спорт

Һур харбалга

ШЭНХИНЭЭТЭ ГОДЛИНУУД

Һур харбалгаар «Динамо» бүлгэмэй Россин соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө Зүүн Сибириин технологическа институтда болоһон үбэлэй мүрысөөндэ Куйбышевска, Шэтын ба Ярославска областьнуудай, Башкирай, Буряадай болон Тувын АССР-нүүдэй командануудай 60 шахуу мэргэшүүл хабаадаһан байгаа.

М-1 упражненеэр харбахадаа, эрэшүүл яһала үндэр үрэ дүнгүүдые харуулба. Жэшээнь, Буряадай хүдөө ажахын институдай студент, спортын мастер Александр Савельев 1297 очко тудажа, түрүү һуури эзэлээ. «Динамо» бүлгэмэй республиканска соведэй дэргэдэхи Олимпиадада бэлэдхэлэй «Годли» түбэй тренер, спортын мастер Саян Жалсараев 1259 очкотойгоор хоёрдохи һуурида гараба. Улаан-Үдын гарнизондо алба хэжэ байһан спортын мастер Жаргал Дамбиев 1237 очко тудаһан байха юм.

Һүүлшын үдэр эхэнэрнүүдэй, эрэшүүлэй дундаһаа 8—8 хүн түгэсхэлэй мүрысөөндэ гараба. Шэнэ гуримаар харбахадаа, жэгдэ һайн үрэ дүнгүүдые харуулаагүй һаа, шанга тэмсэлэй охиие дабажа шадангүй, мүрысөөнһөө гаргагдашаха ушар тохёолдодог. Түрүүшээр эрхимлэжэ ябаһан А. Савельев иимэ байдалда ороо.

СССР-эй олимпийскэ суглуулагдамал командада кандидат, уласхоорондын классай спортын мастер Валентин Дарханов түгэсхэлэй мүрысөөндэ түрүүшээр урагшаа гараһан аад, саашадаа эршээ һулерүулжа, дүүдээ — багшанарай институдай студент, спортын мастер Владлендэ хүсэгдэшэбэ. 321 очкотойгоор Владлен Дарханов «Динамо» бүлгэмэй Россин соведэй чемпион болоһон байна. Валентин Дарханов хоёрдохи һуури эзэлбэ —315 очкотой. Гурбадахи шанда хүртэхын түлөө спортын мастернууд Маюр Ринчиндоржиев Саян Жалсараев хоёрой хоорондо илангаяа шанга тэмсэл болоо.

Шэтын багшанарай институт дүүргээд, тренерээр хүдэлжэ байдаг уласхоорондын классай спортын мастер Надежда Бадмацыреноватай тэнсэжэ харбаха хёрхо мэргэн эхэнэрнүүдэй дунда олдобогүй. Тэрэ 318 очкотой. Тиигэжэ «Динамо» бүлгэмэй Россин соведэй чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

«Динамо» бүлгэмэй Буряадай республиканска соведэй команда Россин соведэй чемпион болоожо, дамжуулгын кубогаар, I шатын дипломоор шагнагдаа. Шэтын областиин мэргэшүүл хоёрдохи һуури эзэлбэ. Гурбадахи һуурида гарахын түлөө Башкирай болон Тувын АССР-нүүдэй командануудай хоорондо һүүлшын годли хүрэтэр шанга тэмсэл боложо, харагшадые һонирхуулһан байна.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ДҮНГҮҮД СОГСОЛОГДОО, ЗОРИЛГОНУУД ХАРААЛАГДАА

Буркоопсоюзай коопзверопромхозуудай үнгэрһэн 1987 ондо хэһэн ажалайнь дүнгүүд согсологдобо. Агнуури-олзоборилгын 8 коопзверопромхоз нёдондо бүхыдөө 1 миллион 165 мянган түхэригэй «зөөлэн алта» гүрэндэ тушааһан, зэрлиг ангай арһа бэлэдхэхэ жэлэйнгээ түсэбые 122,7 процент дүүргэһэн байха юм.

Энэ амжалта хайшан гээд туйлагдааб гэбэл, коопзверопромхозуудта агнууриин эхилхын урда тээ бэлэдхэлэй хүдэлмэри харюусалга ехэтэйгээр, эмхи гуримтайгаар эрхилэгдээ. Үнгэрһэн жэлдэ ой тайгада олзоборилгын 13 бааза түхеэрэгдээ, хүбшэдэ хабарһаа хойшо ангуушадай байрлаха, амарха, ангай арһа үбшэхэ, хатааха 224 гэр баригдаа, зариманиинь һэльбэн заһабарилагдаа. Ан олзоборилхо һалбариие саашадань үргэнөөр хүгжөөхэ хэрэгтэ дүн хамта 317 мянган түхэриг мүнгэн һомологдоһон байна. Тэрэ мүнгэниинь үнгэрэгшэ жэлдэ сүм гаргашалагдажа ашаглагдаа. Олзоборилгын энэ жэлэй хаһада республикын коопзверопромхозуудай 1463 ангуушад хабаадана.

Үнгэрэгшэ 1987 ондо ямар үрэ дүнгүүдые туйлаабибди гэбэл, Буркоопсоюзай коопзверопромхозуудай ангуушад бүхыдөө 114, 724 ондатрын, 57.192 хэрмэнэй, 4.929 шандаганай, 2.138 һолонгын, 3.556 булганай арһа бэлэдхээ. Тэрэнэй хажуугаар хандагайн, бугын, бодон гахайн болон баабгайн 37.349 килограмм мяхан бэлэдхэлэй пунктнуудта тушаагдаһан байна.

Орон доторнай медицинскэ промышленностиин гаргадаг эмнэлгын бүхы препарадуудай хахадынь эм домто ургамалнуудһаа бүтээгдэдэг. Манай коопзверопромхозууд алирһанай набшаһа, хуһанай гүлгэ, нохойн хоншоор, долоогоно, мойһо болон элдэбын арбаад түрэлэй ургамалнуудые бэлэдхэжэ, медицинскэ промышленностиин хэрэглэмжэдэ үнинэй эльгээдэг заншалтай юм. 1987 ондо манай штатна ангуушад 23 тонно 300 килограмм иимэ эм домто ургамалнуудые суглуулжа тушаагаа.

Мүн лэ нёдондо 150.109 түхэригэй арадай хэрэглэмжын эд бараан бүтээн гаргагдаа. Эдэнэй тоодо дараанса, штакетник, избёосхо, һүхын эшэ, тармуурнууд ороно.

1987 оной «орляк» гэжэ тангалай үбһэ суглуулха хүдэлмэридэ 1300 шахуу хүн хабаадажа, 1370 центнер папоротник бэлэдхэһэн байна. Иигэжэ үнгэрэгшэ жэлдэ 921,8 центнер дабһалһан тангалай үбһэн Япон руу эльгээгдээ.

Үнгэрһэн жэлэй дүнгөөр Кабанскын коопзверопромхозой ангуушад 472 276 түхэригэй зэрлиг ангай арһа бэлэдхэжэ, жэлэйнгээ даабариие 188,9 процент дүүргэһэн байна. Дурсагдагша районой ангуушад 83 253 ондатрын, 2 683 хэрмэнэй, 535 булганай, 287 һолонгын, шара үнэгэнэй 32 арһа, бугын, хандагайн, баабгайн 1 200 килограмм мяха тушааба. Хойто-Байгалай, Баргажанай агнуури олзоборилгын ажахынууд мүн лэ үндэр дүнгүүдые туйлаа.

М. ГЫЛЫКОВ,
Буркоопсоюзай коопзверопромхозуудай трестын охотовед.

Шатар

НЭЭМЭЛ МҮРЫСӨӨН

Шатараар ЛВРЗ-гэй спортклубай түрүү һуури эзэлхын түлөө нээмэл мүрысөөн түс предприятиин шатарай клуб соо үнгэргэгдэжэ байна. Арбан хоёр шатаршад мүрысөөндэ хабаадана. Тэдэнэй зургааниинь спортын мастерта кандидадууд юм.

Уулзалга бүхэн шанга тэмсэлдэ үнгэрнэ. Хойшолуулагдаһан олохон партинууд энээниие элирхэйлэн гэршэлнэ.

Найман наадаанай һүүлээр Зүүн Сибириин технологическа институдай тоолон тодорхойлолгын түбэй инженер, спортын мастерта кандидат Баяр Митыпов 5,5 очкотойгоор түрүү һуури эзэлжэ ябана. Улаан-Үдын ТЭЦ-эй техник, спортын мастерта кандидат Владимир Агафонов 9-һөө 5,5 очкотой болонхой. Заводой залуу инженер Александр Калмыков зургаан партиһаа 4,5 очко абаад, түрүүшүүлэй тоодо ороно.

Л. ГАРМАЕВА.

СПОРТЛОТО

3-дахи ТИРАЖ

«45-һаа 6-ень тааха» ба «36-һаа 5-ень тааха» «Спортлотонуудай» 1988 оной январиин 17-до үнгэргэгдэһэн 3-дахи тираж.

«45-һаа 6-ень тааха»: 1—баскетбол, 8 — велоспорт-трек, 20 —далбагата спорт, 24 — гарай бүмбэгэ, 34—ногоон дээрэ наадагдадаг хоккей, 38—альпинизм.

«36-һаа 5-ень тааха»: 12—гимнастика, 13 —хадаһаа санаар һолжоролгын спорт, 24 — гарай бүмбэгэ, 28— мэргэн буудалга, 36 —уран һайханай гимнастика.

(ТАСС).

ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

1988 оной январиин 17-до үнгэргэгдэһэн 3-дахи тиражай дүнгүүдые Спортивна лотерейн главна управлени согсолбо.

«45-һаа 6-ень тааха»: 1.778.479 билет ороо. Зургаан номер хэншье таабагүй, табан номер (34 карточка) таагшад—2.095 түхэриг, дүрбэн номер (1.535 карточка) тааһан хүнүүд—52 түхэриг, гурбан номер (28.924 карточка) таагшад 4 түхэриг абаха байна.

«36-һаа 5-ень тааха»: 17.481.898 билет ороо. Табан номер (23 карточка) тааһан хүнүүд —10.000 түхэриг, дүрбэн номер (4.780 карточка) таагшад —174 түхэриг, гурбан номер (173.366 карточка) тааһан хүнүүд 9 түхэриг абаха.

3-дахи тиражай биледүүдээр, 1987 оной 46-дахи тиражһаа 1988 оной 3-дахи тираж хүрэтэр хабаадаһан 10 тиражай биледүүдээр шүүбэринүүд февралиин 1-һээ 1988 оной мартын 1 болотор түлэгдэхэ.

(ТАСС).

ҮБЭЛЭЙ ОЙ СОО. П. Бурмакинай фото.

ПРАВДА БУРЯТИИ

☆ «Жэлэй дүнгүүд согсологдоо» — ТАСС-ай материал.

☆ Үбэлжэлгэ — харюусалгатай хаһа. «Гурба мянгатанай клубта» — А. Субботиной статья.

☆ Партийна ажабайдал: хубилган шэнэдхэлгые хүтэлбэрилгэ. «Зониие һажаагаад бэшэ, харин тон хэрэгтэйл хадань» — Ан. Климовэй статья.

☆ Хүн зон болон транспорт. «Таба мүнгэеэ алмаһанай хэрэггүй» — Г. Шелкуновагай корреспонденци.

☆ «Правда Бурятии» газетэдэ харюусана.

☆ Выставкэһээ абтаһан тэмдэглэлнүүд. «Арадай ёһо заншалнуудые хүгжөөхэ» — Ю. Худугуевагай статья.

☆ Уласхоорондын шэнжэлэл.

☆ «Патриот» — тематическа хуудаһан.

Сэнхир экран

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 7.30—«120 минута». 9.35— Баримтата фильмүүд. 10.05— «Владимир Высоцкитой болоһон дүрбэн уулзалга». Нэгэдэхи уулзалга. «Намтарайнь эхин». Хоёрдохи уулзалга. «Высоцкий — театрай артист». 12.15—«XXI зуун жэл руу аяншалга». 13.15 — Шэнэ һонин. (13.25 хүрэтэр). 16.30—Шэнэ һонин. 16.40 — Хубилган шэнэдхэлгын прожектор. 16.50—Азербайджанай ССР-эй Гостелерадиогой арадай инструментнүүдэй оркестрэй концерт. 17.15— Агропромой ажал хэрэгүүд тухай баримтата фильмүүд. 18.00—«Хождение за три моря». (Афанасий Никитин). Уран һайханай фильм. 1-дэхи сери. «Найя Сансар» киностуди (Инди) ба «Мосфильм». **Улаан-Үдэ.** 19.20— Байгал. **Москва.** 19.50—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.10—«Все реки текут»—8 серитэй уран һайханай фильм. 1-дэхи, 2-дохи сери. (Австрали). 21.50—Хубилган шэнэдхэлгын прожектор. 22.00—Время. 22.35—«Владимир Высоцкитой болоһон дүрбэн уулзалга». Гурбадахи уулзалга. «Высоцкий кинодо». 23.40— Залуушуулай программа.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15—«Объективтэ — ан амитад». 9.35, 10.35— Түүхэ. 10-дахи класс. 10.05, 11.55 —Француз хэлэн. 11.05—СПТУ-гай һурагшадта. Гоё һайханиие ойлгожо һургаха. 11.35, 12.45—Ботаника. 5-дахи класс. 12.25—«Морской инженер Борис Малинин»— баримтата фильм. 13.05—«Встречи в Арктике»— баримтата фильм. 13.55 —«Арадай уран бэлиг». 14.25 — «Моя судьба» — 3 серитэй уран һайханай фильм. 1-дэхи сери. 15.35— Шэнэ һонин. 15.45 —«Дом, где собираются друзья» — баримтата фильм. **Улаан-Үдэ.** 18.00—Соносхолнууд. 18.10—«Дүлэн». Бүхэсоюзна слёдто хабаадаһан запасай сэрэгшэд С. Богатых С. Киселёв хоёр эдиршүүлэй клуб тухай хөөрэнэ. 18.40—«Хүдэлхэ саг ерээ». **Москва.** 19.20— Индиин национальна һайндэртэ — Республикын үдэртэ. **Улаан-Үдэ.** 19.50— Байгалай үмэнэхи газар дээрэ. 20.35 «Байгал»— мэдээсэлэй программа. **Москва.** 21.00—«Амгалан нойрсогты, багашуул!». 21.15—Уласхоорондын шэнжэлэл. 22.00—Время. 22.35—Хубилган шэнэдхэлгын прожектор. 22.45—Грузиин ССР-эй Гүрэнэй камерна оркестрэй концерт.

Сагай улари

Январиин 26-да республика доторнай саһан орохогүй, һулаханаар һалхилха. Баргажанда — 32—37, бусад нютагуудта —23—28 градус хүйтэн болохо.

Улаан-Үдэ хотодо саһан орохогүй, бага-сага һалхилха. 26—28 градус хүйтэн болохо.

Газетымна номерой 3- бүүдтэ зор гүүд» гэһэн ро Ц. Ном төлилогдоһо нэгэн «Ша һэн шүлэг дэлмэрилэгш дуу гараа. гэй һүүлш шын мүрыс гүйнабди: Шагай на Шүлэгэй һоо, мүн сэл гүйгдаж

Редактор
Ц. Б. ЦЫ

МАНАЙ
АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД:
индекс 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор —2-50-96, приемная —2-54-54, зам. редактора —2-68-08, зам. редактора —2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76; отделы: партийной жизни —2-60-91, пропаганды —2-56-23, промышленности и строительства —2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта —2-69-58, культуры и школ —2-60-21, 2-57-63, информации —2-34-05, переводов —2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская —2-33-61, выпускающие —2-35-95 собственные корреспонденты: п. Баргузин — 91-1-44, п. Кырен — 91-7-18, Северобайкальск —35-73, п. Хоринск — 55-6 99.

Республиканская типография Госуда ственного комитета Бурятской АССР делам издательств, полиграфии и книж ной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина, Н-04331. Заказ № 21. Инд. 04610.